

IF4TM

Institutional framework for development
of the third mission of universities in Serbia

Интегрисани извештај о
унапређењу студијских програма
који укључују предузетништво и
интелектуалну својину на ВШИ

IF4TM

Д4.5 Интегрисани извештај о унапређењу студијских програма који укључују предузетништво и интелектуалну својину на ВШИ

Project Acronym:	IF4TM
Project full title:	Institutional framework for development of the third mission of universities in Serbia
Project No:	561655-EPP-1-2015-1-RS-EPPKA2-CBHE-SP
Funding Scheme:	ERASMUS+
Coordinator:	UKG – University of Kragujevac
Project start date:	October 15, 2015
Project duration:	36 months

Abstract	Act 4.5 is the result based on reports from mapping of CE and LLL activities within the Act4.1
----------	--

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

САДРЖАЈ

1. Интегрисани извештај о унапређењу студијских програма који укључују предузетништво и интелектуалну својину на ВШИ	4
1.1. Табела 1 - Предмети/студијски програми на којима су уведене теме предузетништва и интелектуалне својине у току трајања пројекта	6
1.2. Опис наставних предмета/студијских програма из Табеле 1 који су уведени у току пројекта IF4TM а укључују теме интелектуалне својине/предузетништва по партнерима на пројекту.....	7
2. Резиме	22
3. Анекс.....	23
3.1 Табела 2 - Листа предмета који се реализују у оквиру раније акредитованих студијских програма на и обухватају теме интелектуалне својине / предузетништва /иновација	24
3.2 Опис наставних предмета/студијских програма из Табеле 2 који су раније уведени а укључују теме интелектуалне својине/предузетништва	28

1. Интегрисани извештај о унапређењу студијских програма који укључују предузетништво и интелектуалну својину на ВШИ

Значај стицања основних знања о интелектуалној својини и предузетништву у току академских студија, без обзира у ком професионалном правцу ће касније кренути студенти, је од значаја за унапређење њихових каснијих професионалних компетенција у области у којој се буду бавили. Крајњи ефекат јесу и бољи економски показатељи привредних субјеката у којима се запошљавају или значајнији и мерљив трансфер знања у привреду уколико остану посвећени раду у научним истраживањима.

На основу анализе појединачних извештаја мапирања (Д4.5 Препоруке за укључење управљања интелектуалном својином и предузетништва у студијске програме) појединачних ВШИ у оквиру активности Д4.1, на основу одговора испитаних факултета, на 11 од 25 анкетираних ВШИ, област интелектуалне својине је присутна у студијским програмима, било као засебан предмет или у оквиру постојећих предмета. Узевши податке из појединачних извештаја мапирања у обзир, препорука је да се на свим факултетима учине додатни напори и да се интелектуална својина укључи у што већи број наставних програма, било кроз олакшице и додатно усавршавање за наставно особље које укључује ову област у своје предмете или кроз увођење у општа акта. Интелектуална својина је као област изучавања укључена често и у предмете о предузетништву, иновацијама и управљањем иновацијама и у предмете који се баве трансфером технологија.

На већини испитаних ВШИ постоји настава о предузетништву у студијским програмима а у зависности од области факултета начин извођења наставе варира од посебних предмета до укључености ове области у оквиру других предмета. Да би се постигао дугорочни ефекат креирања предузетничког духа младих, без обзира на избор научних области, потребно је постићи консензус и подићи ниво свести о важности ове теме за професионални развој студената и истраживача, али пре свега јасно дефинисати став факултета да се један део образовања и истраживања усмери у том правцу. На пример, из наредне табеле је видљиво да факултети техничких и правних наука и кроз своје иновирање програма настављају да се усредсређују на своју матичну област, занемарајући важност повезаних и неопходних поља компетентности – као што је предузетништво.

У развоју предузетништва на факултетима значајан допринос дају и бизнис инкубатори и научно-технолошки паркови, као и све чешће покретани – хабови.

Међутим, једна од кључних карика која недостаје, јесте повезивање студената и истраживача са различитих факултета, како би кроз заједничку сарадњу могли да развијају своје идеје. Развој креативних центара покренутих у оквиру пројекта ИФ4ТМ управо треба да одговори на овај изазов и постане место за повезивање стручњака различитих компетенција.

Било да се ради о једној или другој области, подизање свести о неопходности промена и увођењу новина (област интелектуалне својине, предузетништво, и слично) у образовању је нешто што треба посматрати дугорочно, и на чему треба методички радити у наредном периоду.

Дефинисани индикатори напретка у току пројекта ИФ4ТМ, у оквиру активности Д4.5, су унапређење најмање 10 студијских програма са темама које укључују предузетништво и интелектуалну својину. Извештај у наставку је резултат компилације појединачних извештаја са високошколских институција на пројекту ИФ4ТМ (УКГ, УНС, УБГ, УНИ, СУНП, БМУ; ТЦАС) о увођењу нових наставних садржаја или предмета који укључују предузетништво и/или интелектуалну својину.

У табеларном приказу (Табела 1) дати су по високошколској институцији називи студијских програма, предмета, укључених тема од горе наведених и број часова који су уведени у току реализације ИФ4ТМ пројекта, а у наставку је дата Табела 2 са приказом релевантних предмета, са њиховим садржајем (силабус) који се реализују на претходно акредитованим студијским програмима почев од 2015. године или раније, на истим високошколским партнерским институцијама.

1.1. Табела 1 -

Предмети/студијски програми на којима су уведене теме предузетништва и интелектуалне својине у току трајања пројекта IF4TM

	Назив институције	Назив предмета	Статус	Студијски програм	Година студија	Број часова Теоријска + практична	Бр. ЕСПБ	Област предузетништва	Област интелектуалне својине
1	Универзитет у Београду Машински факултет	Менаџмент иновација	Изборни	Машинско инжењерство	-	2 (35 часова)	5	/	ДА
2	Универзитет у Београду Правни факултет	Интелектуална својина и информационо друштво	Обавезни	МАС -Под-модул право интелектуалне својине	-	2 (30 часова)	20	/	ДА
3	Универзитет у Београду Факултет спорта и физичког васпитања	Предузетништво у спорту	Обавезни	Специјалистичке струковне студије спорта	-	2+2	5	ДА	/
4	Универзитет у Београду Пољопривредни факултет	Фарм менаџмент	Обавезни	ОАС - Агроекономија - Модул: Агроекономија (Основне академске)	четврта	3+2	5	ДА	/
5	Универзитет у Београду Факултет безбедности	Увод у менаџмент	Обавезни	ОАС – Студије науке безбедности	прва	2+1	5	ДА	/
6	Универзитет у Крагујевцу Природно-математички факултета	Основи предузетничког менаџмента	Изборни	ОАС - Софтверско инжењерство, Рачунарске науке, Информационо- комуникационе технологије	-	2+0	5	ДА	/
7	Универзитет у Крагујевцу Природно-математички факултета	Иновације и предузетништво	Изборни	ОАС - Софтверско инжењерство, Рачунарске науке, Информационо- комуникационе технологије	трећа	2+0	6	ДА	ДА
8	Универзитет у Крагујевцу Правни факултет	Ауторско право и сузбијање индустријске шпијунаже	Обавезни	ОАС - Пправа - унутрашњи послови и безбедност	трећа	4+0	6	/	ДА
9	Универзитет у Нишу Машински факултет	Заштита интелектуалне својине	Изборни	МАС - Машинске конструкције, развој и инжењеринг	друга	3+2	6	/	ДА
10	Универзитет у Нишу Машински факултет	Предузетништво базирано на технологијама	Изборни	МАС – Инжењерски менаџмент	друга	3+2	7	ДА	/
11	Универзитет у Нишу Машински факултет	Предузетништво и креативне индустрије	Изборни	МАС – Инжењерски менаџмент	друга	3+2	7	ДА	ДА
12	Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Управљање средствима интелектуалне својине	Изборни	МАС - Инжењерство иновација	друга	2+2	5	/	ДА
13	Државни универзитет у Новом Пазару	Предузетништво и менаџмент	Изборни	ОАС - Софтверско инжењерство	трећа	2-3	6	ДА	/
14	Државни универзитет у Новом Пазару	Предузетништво	Обавезан	ОАС - Пословна информатика	трећа	2+3	8	ДА	/
15	Државни универзитет у Новом Пазару	Менаџмент пословних система у пољопривред	Изборни	ОАС - Агрономија	-	2+2	4	ДА	/

1.2 Опис наставних предмета/студијских програма из Табеле 1 који су уведени у току пројекта IF4TM а укључују теме интелектуалне својине/предузетништва по партнерима на пројекту

Универзитет у Београду

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Београду					
Факултет: Машински факултет					
Студијски програм: Машинско инжењерство					
Година студија: Докторске студије					
Назив предмета: Менаџмент иновација					
Наставник: Дондур Ј. Никола					
Статус предмета: Изборни					
Број ЕСПБ: 5					
Услов: -					
Циљ предмета					
<p>Будући да су иновације суштински важне за раст пословања, нужно је усвојити иновациони менаџмент као кључну компетенцију. Главни циљ програма предмета Менаџмент иновација је припрема студената за менаџерску и истраживачку каријеру у савременом динамичном тржишном окружењу, тако да они савладају суштину менаџмент процеса у комбинацији са напредним схватањима иновативности и предузетништва. Такође, циљ овог програма јесте да помогне студентима да унапреде иновације у својим компанијама тако што ће проширити своје компетенције у области општег менаџмента и лидерства, с посебним освртом на менаџмент технологије. У ствари, овај програм чини мост између технологије, иновација, менаџмента и лидерства.</p>					
Исход предмета					
<p>Програм омогућује студентима да усвоје знања и практичне кључне вештине за управљање иновацијама. Савладавањем овог програма очекује се да ће студенти имати способност да овладају процесом иновационог менаџмента, пре свега у индустрији и услужном сектору и да ће бити способни да прецизно усмеравају развој нових производа и услуга које обезбеђују одрживу конкурентску предност у турбулентном тржишном окружењу.</p>					
Садржај предмета					
<i>Теоријска настава</i>					
<p>Иновациони процес, од идеје до комерцијализације. Извори иновација. Креативност и иновативност. Четири главна типа иновација: производне, услужне, процесне и пословне. Иновације и истраживачко-развојне стратегије. Управљање новим технологијама. Технологија и развој. Еколошки подобне иновације. Утицај информативних технологија на људе, организације и друштво. Отворени извори иновација. Социолошки аспекти технологије, рада и иновација. Менаџмент знања. Виртуелне организације. Пројектно управљање иновацијама. Технолошко процењивање и прогнозирање. Мерење иновација. Праћење и контрола иновација. Права интелектуалне својине: припрема патената, лиценцирање итд. Држава и иновације: међународно поређење. Међународни трансфер технологије.</p>					
<i>Практична настава</i>					
<p>Практична настава се састоји из израде семинарског рада, дискусија на вежбама и анализе индустријских случајева из домаће и иностране праксе. Посебна пажња биће посвећена проблематици технолошких иновација као кључном фактору конкурентности. Осим тога, практични рад подразумева консултације и израду семинарског рада.</p>					
Литература					
Број часова активне наставе	Предавања: 25	Вежбе: 5	Други облици наставе:	Студијски истраживачки рад: 5	Остали часови:

Методe извођења наставe			
Предавања, вежбе, интерактивно извођење наставe.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
Семинарски рад	70	писмени испит	30
		усмени испит	

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Београду			
Факултет: Правни факултет			
Студијски програм: Пословноправни модул, под-модул Право интелектуалне својине			
Година студија: Мастер студије			
Назив предмета: Интелектуална својина и информационо друштво			
Наставник (Име, средње слово, презиме): проф. др Слободан Марковић, проф.др Душан Поповић			
Статус предмета: обавезни			
Број ЕСПБ: 20			
Услов: -			
Циљ предмета:			
Стицање знања из области права интелектуалне својине и разумевање важећих прописа из ове области права, у контексту развоја информационог друштва. Анализа најважнијих института ауторског права и права индустријске својине у савременом свету. Анализа облика искоришћавања предмета заштите на интернету. Изучавање најважнијих извора међународног права интелектуалне својине, почев од TRIPs-a.			
Исход предмета:			
Студенти ће стећи знања неопходна за примену прописа из области права интелектуалне својине, њихову критичку анализу и сагледавање њиховог даљег развоја у информатичком друштву.			
Садржај предмета:			
1. Оправданост правне заштите интелектуалних добара;2.Облици коришћења ауторских дела и предмета сродних права на интернету;3.Организације за колективно остваривање права и «прекогранично»коришћење на интернету;4.Ауторско право и право на приступ знању;5.Ауторско право и слобода говора;6.Ауторско право, creativescommons copyleft;7.Патенти и јавно здравље;8.Патенти и биотехнологија;9.Патенти и традиционално знање;10.Патенти и технички стандарди;11.Коришћење жигом заштићене ознаке на интернету –нове могућности и ограничења;12.Жигом заштићене ознаке и називи интернет домена.13.Однос права интелектуалне својине и права конкуренције.			
Литература			
1) Весна Бесаровић, Интелектуална својина –индустријска својина и ауторско право Правни факултет, Београд, 2011; 2) Слободан Марковић, Право интелектуалне својине, Магистрат, Сарајево, 2007; 3) Robert P. Merges, Justifying Intellectual Property, Harvard University Press, London, 2011; 4) David Vaver, Lionel Bently (eds.), Intellectual Property in the New Millennium, Cambridge University Press, 2005; 5) Душан Поповић, Имена интернет домена и право интелектуалне својине, Београд, 2005. William H. Dutton et al., "Freedom of connection/ freedom of expression.", Oxford Internet Institute Research Paper, 2011.			
Број часова активне наставе 30	Теоријска настава:	Практична настава:	
Методe извођења наставe предавања, консултације			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	20	писмени испит	
Колоквијум-и		усмени испит	60
тест-ови			
семинари	20		

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Београду					
Факултет: Факултет спорта и физичког васпитања					
Студијски програм: Специјалистичке струковне студије					
Година студија:					
Назив предмета: ПРЕДУЗЕТНИШТВО У СПОРТУ					
Наставник: Јевтић Н. Бранислав					
Статус предмета: Обавезан предмет					
Број ЕСПБ: 5					
Услов: -					
Циљ предмета Изучавање веза између спорта и предузетништва, Стицање знања и развој вештина за предузетничку компетентност у спорту, Хибридни облик учења инкубатор спортског предузетништва предузетничке иницијативе и идеје које воде ка развоју друштва, спортске организације, спортисте, тренера...					
Исход предмета Разумевање културне и економске стране спорта; повезаности спорта, економије и друштва; динамике развоја појединца, заједнице и целокупног друштва кроз предузетништво у спорту. Компетентност за предузетничку активности и структурирање сопственог пословног подухвата у спорту.					
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Трећа мисија универзитета, Предузетништво у спорту, Олимпијска агенда 2020 Индустрија спорта, Вредности спорта, Модели бизниса у спорту, индустрија спорта, Иновације у спорту (у тренингу, такмичењу, спортском догађају, локалној заједници и развоју појединца, породице и друштва...). Академско предузеће, Пословна етика, Креативна индустрија и спорт... <i>Практична настава</i> Креативни идентитет микро предузећа, веб дизајн, друштвене мреже. Диверсификација интенција у спорту, управљање програмима у спортској организацију, анализа система спорта и анализа вредносног капацитета спорта.... Инкубатор као катализатор стицања знања и креирање пословних могућности у спорту. Предузетничка активност у био-медицинском и друштвено+економском контексту спорта, предузетништво спортског догађа... Тренер као власник спортског клуба...					
Литература (1) Јевтић, Б. (2014). Предузетништво у спорту, Зборник радова Технологија културе и развој, 122_135, Београд, (2) Елаковић, С (2011), Пословна етика и комуницирање, (текстови: 172.-186.стр., 242.-246. стр.). (3)Раденовић, С. (2014), Спорт и друштво –Социологија са социологијом спорта, у уџбенику (7.поглавље), (4)Јевтић, В. (2012) Управљање програмима за ућеће на mega sportsком догађају. Management, 63: 63-75. (5)Јевтић, В., Мапојловић, Р. (2014).Финални документ са акционим планом у области врхунског и професионалног спорта,интерни материјал за учење из докумената МОСа (6)Закон о спорту, Закон о социјалном предузетништву (7)Саму, Робинсон (2007). Managing olympic sport organisations, превод интерни ИОС Лозана.					
Број часова активне наставе	Предавања: 4	Вежбе: 2	Други облици наставе: 2	Студијски истраживачки рад:	Остали часови:
Методе извођења наставе Теоријска предавања, практична предавања.					
Оцена знања (максимални број поена 100)					
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит		Поена	
активности у току наставе и вежби	5	писмени испит		30	
		усмени испит		25	
Радионица-инкубатор	40			

Предмет 4

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Београду			
Факултет: Пољопривредни факултет			
Студијски програм: ОАС - Агроекономија			
Година студија: трећа година студија			
Назив предмета: Фарм менаџмент			
Наставник (Име, средње слово, презиме): др Тамара Пауновић			
Статус предмета: обавезни			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: -			
Циљ предмета:			
Предмет треба да омогући студенту стицање знања из процеса управљања производним јединицама приватног сектора.			
Исход предмета:			
Студенте треба упознати са специфичностима управљања приватним производним јединицама које се карактерише одсуством све оне апаратуре и средстава која су некада стајала на располагању великим пословним системима. Значи пред студенте се поставља проблем савладавања ефикасног управљања и руковођења малим пословним системима у приватном власништву.			
Садржај предмета:			
Теоријска наставаПојам фарм менаџмента, пословно одлучивање, вођење књиговодствене евиденције на породичним газдинствима, специфичности менаџмента породичних фарми, пољопривредно саветодавство и финансирање фарме, студије случајева и практична искуства, управљање пословањем породичног газдинства, специфичности менаџмента у пољопривредној производњи, инвестиције на породичним газдинствима.Практична наставаИзрада анализа и планова везаних за пољопривредна газдинства, којима се планира делатност газдинства у целини и појединих активности. Истовремено анализа треба да укаже зашто је дошло до одступања у односу на планске задатке.			
Литература			
Ronald. D. Kay, William M. Edwards, Patricia A. Duffy (2004),: Farm Management. 5th. Mc Graw Hill. ISBN: 0.07.242868-6			
Број часова активне наставе 75		Теоријска настава: 45	Практична настава: 30
Методe извођења наставe Теоријска и интерактивна настава ће се држати у свим областима. Писмени колоквијум предвиђа се по завршетку вежбања.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	10	писмени испит	
Колоквијум-и	20	усмени испт	40
тест-ови			
семинари	30		

Предмет 5

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Београду			
Факултет: Факултет безбедности			
Студијски програм: ОАС - Студије наука безбедности			
Година студија: прва			
Назив предмета: Увод у менаџмент			
Наставник: проф. др Миленко Џелетовић			
Статус предмета: Обавезни			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: -			
Циљ предмета:			
Појмовно артикулисање и операционализација знања из основних области науке менаџмента. Нагласак је стављен на упознавање са применљивошћу менаџмент-принципа у различитим облицима пословних организација. Да студенти схвате одређење појма менаџмента и еволуцију теорије менаџмента; да упознају основне трендове у менаџменту 21.века; да разумеју све одреднице у вези са процесима менаџмента (планирање, организовање, вођење и контрола); да упознају процес менаџмента кроз проучавање студија случаја; да упознају значај процеса менаџмента у пословању предузећа и да активно узму учешће у унапређивању пословних процеса на свом Факултету и Универзитету у целини.			
Исход предмета:			
Након завршеног курса из предмета Увод у менаџмент, од студената се очекује да буду оспособљени да,разумевањем феномена савременог менаџмента, решавају практичне проблеме и задатке. Да проблеме са којима се буду сусретали у свом раду схвате као шансу и изазов за повећање ефикасности и ефикасности а никако као проблеме које треба избегавати.			
Садржај предмета:			
<i>Теоријска настава</i>			
У овом делу наставе студенти се упознају са теоријско-методолошким основама и својствима менаџмента као научне области која се бави феноменима постигнућа организоване људске делатности. Посебно се изучавају менаџмент функције планирања, руковођења, контроле и управљања променама. Поред тога нагласак је и на разматрању различитих улога менаџера као и карактеристике и значај тимског рада за успешну примену теоријских начела менаџмента.			
<i>Практична настава</i>			
У практичном делу наставе студенти усвојена теоријска знања практично примењују у анализи различитих облика организација и установа.			
Литература			
1 Машић, Б., Џелетовић, М. (2015). Увод у менаџмент. Београд: Факултет безбедности.			
Број часова активне наставе 60		Теоријска настава: 45	Практична настава: 15
Методе извођења наставе предавања, консултације			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	10	писмени испит	
Колоквијум-и	50	усмени испит	30
тест-ови			
семинари	10		

Универзитет у Крагујевцу

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу		
Факултет: Природно – математички факултет		
Студијски програм: ОАС- Софтверско инжењерство, Рачунарске науке, Информационо-комуникационе технологије		
Година студија:		
Назив предмета: Основи предузетничког менаџмента		
Наставник: Снежана Б. Нестић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 5		
Услов: Уписан одговарајући семестар		
Циљ предмета Предмет је конципиран са циљем да обезбеди разумевање основних појмова менаџмента и економије, као и стицање основних предузетничких знања и вештина - неопходних за иницирање предузетничког духа и стварање основе за life-long едукацију у области предузетништва.		
Исход предмета <ul style="list-style-type: none"> Унапређене персоналних вештина и особина: Базне предузетничке вештине - са посебним нагласком на елементе иницијативности, креативности, иновативности, способност грубе анализе и процене идеја, способност тимског рада, комуникацијске вештине. Знање и разумевање: Основних појмова макро и микро економије, основних елемената и техника менаџмента, лидерства, предузетништва, разлике између менаџера предузетника и конвенционалног менаџера, основних фаза развоја предузетничког подухвата – од идеје до реализације. 		
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Основе предузетништва. Креативност и иновације. Предузетничка прилика. Припремање бизнис плана. Финансирање предузетничког подухвата. Основни елементи и технике у менаџменту. Лидерство. Мотивација. Тимови и корпоративна култура. Корпоративна друштвена одговорност и пословна етика. Основни економски појмови и начела. Основни принципи тржишне привреде. Понуда, потражња и формирање цене. Производња и трошкови. Национални доходак. Економски раст. Радна снага и тржиште рада. <i>Практична настава</i> Вежбе су аудиторног типа и подразумевају израду и одбрану тимског пројекта: развој и презентирање бизнис идеје.		
Литература <ol style="list-style-type: none"> Бабић М., Нинковић Р., Предузетништво, теорија процес и пракса, Машински факултет у Крагујевцу и Унија послодаваца Србије, 2007. Вукадиновић И., Поповић Н., Млади у предузетништву – приручник из основа економије са вежбама, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, Крагујевац, 2006. Mankiw, N. G., Osnove ekonomije, Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, 2006. 		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 0
Методe извођења наставе Настава се састоји од предавања и вежби. Предвиђен је некласичан начин извођења наставе који обезбеђује измештање студената из позиције пасивних конзумента сервисаних информација у улогу активних учесника у стицању и креативном коришћењу знања. То укључује: предавања уз коришћење мултимедијалних алата, госте предаваче из редова успешних предузетника (посебно бивших студената нашег факултета), групне активности студената, коришћење интернет ресурса. Обављање свих студентских обавеза у току вежби уз консултације наставника и сарадника.		

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу		
Факултет: Природно – математички факултет		
Студијски програм: ОАС -Софтверско инжењерство, Рачунарске науке, Информационо-комуникационе технологије		
Година студија: трећа		
Назив предмета: Иновације и предузетништво		
Наставник: Снежана Б. Нестић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 6		
Услов: Уписан одговарајући семестар		
Циљ предмета Предмет је конципиран са основним циљем да обезбеди образовање студената рачунарства и информатике у области основа предузетништва са оба релевантна аспекта: 1) креирање новог бизниса и 2) развој предузетничког стања свести, предузетничких вештина и личних квалитета.		
Исход предмета <ul style="list-style-type: none"> • На крају курса очекује се да студент буде има: • Основна знања неопходна за јасно разумевање комплексне природе предузетништва, карактеристика предузетника, и концепта предузетничког процеса. • Основне предузетничких вештина неопходних за успешно започињање каријере у области предузетништва - било да се ради о стартовању нове компаније, или предузетничком понашању унутар постојеће организације. • Свест о значају предузетништва и преузимања одговорности за сопствену судбину, напуштање филозофије “добити посао” и прихватање филозофије “креирати посао сам”; • Свест о потреби life - long процес едукације у области предузетништва • Управљање иновацијама и трансфер технологија 		
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Предузетништво (појам и развој предузетништва, врсте предузетништва, значај предузетништва). Предузетник (појам, карактеристике предузетника, понашање предузетника, порекло предузетника, мотиви предузетника, предузетничка култура). Предузетнички процес (карактеристике, модели, елементи). Предузетничке перформансе. Иновација – базни инструмент предузетништва (појам, извори иновативног понашања, процес иновације, заштита интелектуалне својине). Иницирање предузетничког улагања (идеја, развој идеје, бизнис план, имплементирање идеје). Елементи и карактеристике корпоративног предузетништва. <i>Практична настава</i> Вежбе су аудиторног типа и подразумевају припрему, израду и одбрану Тимског пројекта 1 (интервју предузетника) и Тимског пројекта 2 (писана студија случаја)		
Литература <ol style="list-style-type: none"> 1. Бабић М., Предузетништво, WUS Аустрија и Машински Факултет у Крагујевцу, 2006. 2. Бабић М., Нинковић Р., Предузетништво, теорија процес и пракса, Машински факултет у Крагујевцу и Унија послодаваца Србије, 2007. 3. Бојовић В., Шенк В., Рашковић В., Миросављевић М., Бороцки Ј., Радовановић Ј., Водич за иновативне предузетнике, Конекта консалтинг, д.о.о., Нови Сад, 2004. 4. Р. Гроздановић, Предузетништво, Универзитет у Крагујевцу – Технички факултет у Чачку, 2005 		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 0+1
Методe извођења наставе Настава се састоји од предавања и вежби. Предвиђен је неklasичан начин извођења наставе који обезбеђује измештање студената из позиције пасивних конзумента сервисаних информација у улогу активних учесника у стицању и креативном коришћењу знања. То укључује: предавања уз коришћење мултимедијалних алата, госте		

предаваче из редова успешних предузетника, студије случајева, самосталне и групне активности студената, коришћење интернет ресурса и Обављање свих студентских обавеза у току вежби уз консултације Наставника и сарадника.

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: ОАС права - унутрашњи послови и безбедност		
Година студија: трећа година		
Назив предмета: Ауторско право и сузбијање индустријске шпијунаже		
Наставник: Проф. др Божин Влашковић		
Статус предмета: Обавезни		
Број ЕСПБ: 6		
Услов: нема		
Циљ предмета Упознавање студената са основним појмовима Ауторског права и њиховим односом према Праву индустријске својине, као и предметима индустријске шпијунаже, поступцима и средствима заштите за њено сузбијање		
Исход предмета Очекивани исход предмета је образовање стручног кадра који ће се бавити правном и технолошком заштитом пословне тајне, као једне од веома значајних привредних и конкурентских вредности.		
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> ОПШТИ ДЕО-Појам, историјски развој и извори Ауторског права и Права индустријске својине. ПОСЕБНИ ДЕО- Појам и услови заштите ауторског дела. Ауторскоправна подела ауторских дела. Подела ауторских дела према њиховом статусу. Аутор дела и носилац ауторског права. Стицање субјективног ауторског права. Садржина субјективног ауторског права. Промет субјективног ауторског права. Судска заштита ауторских права. Појам и врсте проналазака. Материјални услови за признавање патента. Садржина, обим и трајање патентне заштите. Грађанскоправна заштита патента. Појам и предмет жига. Појам и предмет права на индустријски дизајн. Know-how. Обавештајна делатност. Индустријска шпијунажа и начини вршења. Контрола и заштита од индустријске шпијунаже на унутрашњем плану. Контрола и заштита од стране државе и међународних организација.		
Литература Варга Сениша, Право индустријске својине, Крагујевац 2014, Марковић Слободан, Поповић, Душан, Право интелектуалне својине, Београд 2013; Слободан Марковић, Миладиновић, Зоран, Ауторско право и сродна права, Крагујевац 2008; Влашковић, Божин, Садржина и повреда патента, Крагујевац 1999; Слободан Симовић, Индустријска шпијунажа и заштита пословне тајне, Крагујевац 2012.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 4	Практична настава: 0
Методe извођења наставе Предавања, консултације и семинарски радови		

Универзитет у Нишу

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Машински факултет		
Студијски програм: МАС - Машинске конструкције, развој и инжењеринг		
Година студија: Друга		
Назив предмета: Заштита интелектуалне својине		
Наставник: Јелена Д. Стефановић - Мариновић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 6		
Услов:		
Циљ предмета Програм предмета је конципиран тако да се студенти упознају са суштином интелектуалне својине, правима носилаца различитих облика интелектуалне својине и могућности заштите интелектуалне својине, као и трансфером технологија.		
Исход предмета Основни задатак предмета је да се студенти овладавањем знањима из ове области оспособе за квалитето и активно учешће у савременом пословном свету.		
Садржај предмета Теоријска настава <ul style="list-style-type: none"> • Појам интелектуалне својине. Видови. Права. Зашто промовисати интелектуалну својину. • Патент. Заштита патената. • Жиг. Заштита жига. • Индустрijски дизајн. Заштита индустријског дизајна. • Географска ознака. Ознака порекла. Заштита географске ознаке. • Ауторско и сродна права. Регулисање ауторских и сродних права. • Власништво над правима од стране запослених. • Уговарање, лиценцирање и трансфер технологије. • Права интелектуалне својине на светском тржишту. Заштита права интелектуалне својине у иностранству. • Електронска трговина и искоришћавање информационих технологија. • Светска организација за интелектуалну својину – WIPO и Европска патентна организација – EPO. Практична настава <ul style="list-style-type: none"> • Вежбе које су у потпуности прилагођене предавањима 		
Литература 1. Томић Д. Предузетништво. Алфа - Граф НС, Нови Сад, 2008. 2. Аћимовић С. Сервис потрошача. Економски факултет Београд, 2003. 3. Божић В., Аћимовић С. Маркетинг логистика. Економски факултет Београд. 2004.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 3	Практична настава: 2
Методe извођења наставе Предавања, вежбе, колоквијуми.		

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Машински факултет		
Студијски програм: МАС - Инжењерски менаџмент		
Година студија: Друга		
Назив предмета: Предузетништво базирано на технологијама		
Наставник: Јелена Д. Стефановић - Мариновић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 7		
Услов:		
Циљ предмета Општи циљ предмета је да укаже на технологију као извор предузетничких шанси и да на једном месту обједини знања неопходна за покретање предузетничког подухвата заснованог на технологији. Кроз предмет су интегрисани различити аспекти креирања предузетничког подухвата и понуђени у форми алгорита: од идеје до тржишта. У том смислу, циљ предмета је да код студената развије способности: (1) разумевања предузетничког потенцијала који нуди технологија, (2) анализе тржишта и уочавања тржишних ниша, (3) процене неопходних знања и сарадника, (4) развоја и заштите интелектуалне својине, (5) обезбеђивања финансија И других видова подршке, (6) креирања стратегије за отварање новог тржишта и (7) наступа на постојећем тржишту. Предмет има за циљ да помогне разумевању предузетничког начина размишљања и понашања кроз холистички приступ предузетничком подухвату базираном на технологији.		
Исход предмета Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) искористе технологију као извор идеја за предузетнички подухват и учествују у његовом покретању као део тима, (2) анализирају тржишни сегмент од интереса и препознају могуће тржишне нише, (3) процене скуп неопходних знања и на основу њега формирају предузетнички тим, (4) да планирају и учествују у развоју идеје и њеној заштити кроз права интелектуалне својине, (5) да препознају и приступе потенцијалним изворима финансија, (6) да осмисле маркетинг стратегије и наступ на тржишту.		
Садржај предмета Теоријска настава Где почиње предузетнички подухват? Технологија као извор идеја. Профил предузетника. Техно предузетници: профил (свет, Европа и Србија). Гурање технологије (technology push). Предузетништво и иновације. Ко су потенцијални купци и зашто? Да ли купују технологију или функционалност? Ко су конкуренти и како ће се створити? Шта треба да знам и ко то зна? Како до сарадника? Принцип у циклусу развоја идеје, модела, прототипа и производ. Где настају предузетнички подухвати засновани на технологији? Различити програми развоја предузетништва: бизнис инкубатори, иновациони центри. Академско предузетништво. Спин аут. Ризични капитал и финансирање предузетничког подухвата. Осмишљавање наступа за купце. Могућности прилагођавања МСП променљивим захтевима купаца. Начини освајања тржишта. Практична настава. Вежбе на практичним примерима.		
Литература 1. Graham B., The Intelligent Investor. 2. Fisher P., Common Stocks And Uncommon Profits. 3. Lynch P., Learn To Earn, One Up On Wall Street, Beating The Street. 4. J. Tidd, J.Bessant, K.Pavitt., MANAGING INNOVATION – Integrating technological, market and organizational change, John Wiley and Sons, 2008.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 3	Практична настава: 2
Методe извођења наставе Настава обухвата предавања и вежбе. На предавањима се дају потребне теоријске основе, док се на вежбама анализирају практични примери инвестирања и сегментације тржишта.		

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Машински факултет		
Студијски програм: МАС - Инжењерски менаџмент		
Година студија: Друга		
Назив предмета: Предузетништво и креативне индустрије		
Наставник: Јелена Д. Стефановић - Мариновић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 7		
Услов:		
Циљ предмета Креативне индустрије, постају значајан извор прихода. Циљ предмета да укаже на креативне индустрије као извор предузетничких шанси и да на једном месту обједини знања неопходна за покретање предузетничког подухвата у њима. Кроз предмет су интегрисани различити аспекти креирања предузетничког подухвата и понуђени у форми алгорита: од идеје до тржишта. У том смислу, циљ предмета је да код студената развије способности: (1) разумевања предузетничког потенцијала који нуде креативне индустрије, (2) анализе тржишта и уочавања тржишних ниша, (3) процене неопходних знања и сарадника, (4) развоја и заштите интелектуалне својине, (5) обезбеђивања финансија и других видова подршке, (6) креирања стратегије за отварање новог тржишта и (7) наступа на постојећем тржишту.		
Исход предмета Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) искористе знања везана за креативне индустрије као извор идеја за предузетнички подухват, (2) учествују у његовом покретању као иницијатор и или као део тима, (3) анализирају тржишни сегмент од интереса и препознају могуће тржишне нише, (4) процене скуп неопходних знања и на основу њега формирају предузетнички тим, (5) да планирају и учествују у развоју идеје и њеној заштити кроз права интелектуалне својине, (6) да препознају и приступе потенцијалним изворима финансија, (7) да осмисле маркетинг стратегије и наступ на тржишту.		
Садржај предмета Теоријска настава Уводни део: основни појмови, секторски оквир креативних индустрија, сличности и разлике са осталим привредним гранама, класификација. Креативност као друштвена вредност. Креативне индустрије и економија знања. Основни принципи и обрасци управљања у креативним индустријама. Улога креативних индустрија у постиндустријском друштву. Комерцијализација креативне индустрије. Карактеристике лидера у креативним индустријама. Утврђивање вредности запослених у креативним индустријама. Заштита интелектуалне својине. Функционисање тимова и избор сарадника; руководиоци, организациона клима и релације креативне индустрије са спољашњим окружењем. Примери добре праксе. Растући значај креативне индустрије у ЕУ и светским оквирима, упоређивање. Кластер креативне индустрије. Предузетничке особине учесника у креативним индустријама, развијање предузетничких и иноваторских особина. Креативно решавање проблема. Финансијска одрживост предузећа у креативним индустријама: извори финансирања, креирање добити од иновација у овој индустрији; правни аспекти релевантни за овај сектор. Практична настава Вежбе на практичним примерима имплементације квантитативних метода у пословању и управљање пословном документацијом.		
Литература 1. Soskin M., Xander J., Fundamentals of Quantitative Business Methods: Business Tools and Cases in Mathematics, Descriptive Statistics, and Probability.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 3	Практична настава: 2
Методe извођења наставе Настава обухвата предавања и вежбе. На предавањима се дају потребне теоријске основе и анализа чињеница које их објашњавају, док се на вежбама дају практични примери имплементације квантитативних метода у пословању.		

Универзитет у Новом Саду

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Факултет техничких наука		
Студијски програм: МАС - Инжењерство иновација		
Година студија: Друга		
Назив предмета: Управљање средствима интелектуалне својине		
Наставник: Проф. др Драган Кукољ		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 5		
Услов: -		
Циљ предмета Упознавање студената са различитим видовима заштите права интелектуалне својине: патенти, жигови, индустријски дизајн, ауторска права итд. Тежиште ће бити на патентној заштити укључујући испитивање стања технике, проверу услова патентбилности и креирање патентних захтева. Циљ је да се студенти оспособе да самостално могу припремити патентну пријаву. Поред тога, циљ предмета је да студент научи да управља средствима интелектуалне својине у складу са усвојеном стратегијом од момента стварања или стицања права интелектуалне својине, преко њеног одржавања, вредновања и спровођења.		
Исход предмета По окончању предмета, студент ће бити у стању да примени концепт патентбилности, испита стање технике и припреми патентну пријаву, укључујући и креирање патентних захтева. При томе ће се служити активно патент базама од ЕРО, USPTO и WIPO организација. Студент ће бити фамилијаран са концептом интерпретирања и повреде патентних захтева. Такође, студент ће бити обучен да примени основне поступке вредновања патената. Коначно, студент ће бити упознат са основним стратегијама управљања правима интелектуалне својине и процедурама за њихово спровођење, укључујући и њихову комерцијализацију.		
Садржај предмета Наставне јединице су: Преглед облика права интелектуалне својине (патенти, дизајн, жиг, ауторско право, итд); Патентни систем, услови патентбилности; Испитивање стања технике и патентне базе података; Процедуре подношења и признавања патента; Интерпретација и креирање патентних захтева; Повреде патентних права; Управљање патентним портфолијима - аквизиција, одржавање, спровођење права; Методе вредновања средстава интелектуалне својине – вредновање патентних портфолија; Методе и поступци комерцијализације средстава интелектуалне својине; Стратегије управљања интелектуалном својином - елементи, врсте и поступци; Анализа адекватних случајева стратегија управљања интелектуалном својином.		
Литература 1. Robert Miller et al., „Intellectual Property Management: A Practical Guide for Electrical and Electronics Related Industries“, Spruson & Ferguson IP, 2007.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 2
Методе извођења наставе Активна настава путем предавања, групне облике рада и надгледани индивидуални рад. Образовни циљеви предмета ће бити остварени инсистирањем на активном учешћу и личном укључивању студената у наставни процес путем групног и индивидуалног учења и истраживачког рада на задацима из праксе. Подразумева се практично коришћење софтверских алата за претрагу патентних база података и анализу патената.		

Државни универзитет у Новом Пазару

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Државни Универзитет у Новом Пазару					
Студијски програм: ОАС -Софтверско инжењерство					
Година студија: трећа					
Назив предмета: Предузетништво и менаџмент					
Наставник: др Ернад Кахровић, доцент					
Статус предмета: Изборни					
Број ЕСПБ: 6					
Услов: - Уписан шести семестар					
Циљ предмета Циљ предмета је да студенти стекну основна знања из области предузетништва, покретања и управљања сопственим бизнисом. У фокусу ће бити основне улоге, компетенције, вештине и функције предузетника које су усмерене ка ефективном и ефикасном пословању организација. Изучавање законске регулативе везане за започињање сопственог бизниса. Стицање знања у изради бизнис планова за нове и развој постојећих бизниса.					
Исход предмета Стицање знања неопходних за израду бизнис планова и започињања сопственог бизниса, као и знања о свим утицајним факторима на предузетнички подухват. Такође, исходи образовања укључују: боље разумевање предузетничког процеса и особе која је одговорна за покретање новог пословног подухвата, упознавање са примерима успешних лидера у глобалној привреди, као и за самостално и тимско укључивање у предузетништво.Стечена знања ће бити добра полазна основа за даље усавршавање и продубљивање различитих аспеката пословања у савременом информационом друштву.					
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Увод у предузетништво; Карактеристике предузетника; Бизнис идеја и анализа шансе; Правни аспекти новог подухвата; Израда бизнис плана; Финансирање пословног подухвата; Стратегија уласка на тржиште; Управљање растом предузећа; Спољне могућности за раст предузећа; Интернационализација пословања; Излазак предузетника из подухвата; <i>Практична настава</i> Методологија израде бизнис плана – дефиниција улога, карактеристике и корисници. Фазе израде бизнис плана. Анализа техничко–технолошке компоненте пословања. Анализа пословне локације. План инвестиција. Стална средства и обртни капитал. Циклус обртног капитала. Управљање залихама. План трошкова. План искоришћења капацитета. План отплате кредита. Анализе исплативости улагања. Израда синтетичких финансијских извештаја. Оцена финансијске исплативости подухвата. Оцена ризика – вредновање слабости пословног подухвата, нове технологије, контингентно планирање, SWOT анализа. Софтверска подршка изради бизнис плана.					
Литература Драган Ђуричин, Благоје Пауновић, Стево Јаношевић, ПРЕДУЗЕТНИШТВО И МЕНАЏМЕНТ , Завод за уџбенике, 2015.					
Број часова активне наставе	Предавања: 2	Вежбе: 3	Други облици наставе: 0	Студијски истраживачки рад: 1	Остали часови: 1
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, интерактивно извођење наставе, анализа пословних случајева, групне и индивидуалне активности студената, писање семинарских радова, коришћење аудио-видео технологије и интернета.					
Оцена знања (максимални број поена 100)					
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит		Поена	
активности у току наставе и вежби	10	писмени испит		60	
		усмени испит			
колоквијум-и	30			

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Државни Универзитет у Новом Пазару					
Студијски програм: ОАС- Пословна информатика					
Година студија: трећа					
Назив предмета: ПРЕДУЗЕТНИШТВО					
Шифра предмета: 306 ПИ					
Наставник: др Енес Ћоровић, доцент					
Статус предмета: Обавезан предмет					
Број ЕСПБ: 8					
Услов: - Уписан шести семестар и положени сви испити са прве године студија					
Циљ предмета Циљ предмета је да студенти стекну основна знања из области предузетништва и покретања сопственог бизниса. Изучавање потребних знања, вештина и способности предузетника. Изучавање законске регулативе везане за започињање сопственог бизниса. Стицање знања у изради бизнис планова за нове и развој постојећих бизниса.					
Исход предмета Стицање знања неопходних за израду бизнис планова и започињања сопственог бизниса, као и знања о свим утицајним факторима на предузетнички подухват. Такође, исходи образовања укључују: боље разумевање предузетничког процеса и особе која је одговорна за покретање новог пословног подухвата, упознавање са примерима успешних лидера у глобалној привреди, као и за самостално и тимско укључивање у предузетништво.					
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Увод у предузетништво; Карактеристике предузетника; Бизнис идеја и анализа шансе; Правни аспекти новог подухвата; Израда бизнис плана; Финансирање пословног подухвата; Стратегија уласка на тржиште; Управљање растом предузећа; Спољне могућности за раст предузећа; Интернационализација пословања; Излазак предузетника из подухвата; <i>Практична настава</i> Методологија израде бизнис плана – дефиниција улога, карактеристике и корисници. Фазе израде бизнис плана. Анализа техничко – технолошке компоненте пословања. Анализа пословне локације. План инвестиција. Стална средства и обртни капитал. Циклус обртног капитала. Управљање залихама. План трошкова. План искоришћења капацитета. План отплате кредита. Анализе исплативости улагања. Израда синтетичких финансијских извештаја. Оцена финансијске исплативости подухвата. Оцена ризика – вредновање слабости пословног подухвата, нове технологије, контингентно планирање, SWOT анализа. Софтверска подршка изради бизнис плана.					
Литература Радослав Авлијаш, Горан Авлијаш, ПРЕДУЗЕТНИШТВО , Универзитет Сингидунум, Београд, 2015.					
Број часова активне наставе	Предавања: 2	Вежбе: 3	Други облици наставе: 0	Студијски истраживачки рад: 1	Остали часови: 1
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, интерактивно извођење наставе, анализа пословних случајева, групне и индивидуалне активности студената, писање семинарских радова, коришћење аудио-видео технологије и интернета.					
Оцена знања (максимални број поена 100)					
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит		Поена	
активности у току наставе и вежби	10	писмени испит		60	
		усмени испит			
колоквијум-и	30			

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Државни Универзитет у Новом Пазару

Студијски програм: ОАС - Агрономија

Година студија:

Назив предмета: Менаџмент пословних система у пољопривреди

Наставник (Име, средње слово, презиме): Бахрија Ћ. Качар

Статус предмета: изборни, научно стручни

Број ЕСПБ: 4

Услов: -

Циљ предмета:

Предмет треба да омогући студенту стицање знања о суштини менаџмента пословних система пољопривреде, облицима и организационој структури, чиниоцима производње и резултатима и принципима репродукције, специјализацији и интензивности производње, функционалним областима и процесима пословних система као основу за разумевање организационо-економских законитости које се јављају у пословним системима и њиховим везама са окружењем.

Исход предмета:

Студент треба да ефикасним учењем стекне вештину критичког мишљења о проблемима из области менаџмента, организације и економике рада пословних система. Студент треба да буде оспособљен за примену инструмената, мера, и метода у оснивању изградњи и развоју пословних система пољопривреде, успостављању њихове правилне организације, структуре, оптималне специјализације, и интензивности производње, функционалних области и процеса менаџмента, ефективности и ефикасности пословања, управљања и руковођења разним облицима пословних система.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Менаџмент пословних система пољопривреде (научни приступ, задаци, развој, теоријски правци и специфичности пословних система и оснивање, развој, организациона структура, облици и обележја, величина, и креирање стратегије пословних система); менаџмент рада и производње (технологија и физиологија рада, принципи организације рада, теорије мотивације и понашање запослених, рационализација и вредновање рада, средстава за производњу, резултати репродукције-показатељи пословног успеха, специјализације, разноврсност и интензивност производње); функционалне области менаџмента (вертикална подела функција, руковођење-садржину, стилови, нивои, системи, методе, типови и карактеристике личности руковођења, хоризонтална класификација функција(истраживање и развој, производња, финансије, рачуноводство, планско-аналитички послови, набавка, продаја, маркетинг и кординирање функцијама); менаџмент процеси (планирање и анализа-задачи, методе и принципи планирања, врсте и садржај бизнис планова, процес организовања и процес контроле).

Практична настава

Све методске јединице предвиђене програмом биће обрађене на вежбама.

Литература

Мунђан, П., Живковић, Д. (2004): Менаџмент рада и производње у пољопривреди. Пољопр факултет Земун.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Теоријска и интерактивна настава ће се одржати у свим областима менаџмента рада и производње, специјализацији и интензивности, ефективности и ефикасности пословања, и функционалним областима и процесима менаџмента пословних система пољопривреде.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	5	писмени испит	
Колоквијум-и	5	усмени испит	50
тест-ови	20		
семинар	20		

2. Резиме

У току пројекта уведено је 15 предмета који у свом курикулуму обухватају теме предузетништва и интелектуалне својине. Тема предузетништва је обухваћена у називу или опису у 10 предмета који су уведени на партнерским високошколским институцијама. Већина у свом као предмет изучавања има менаџмент и предузетништво у пословању, развој бизнис планова, наступ на тржишту и слично а од њих неколико је у вези са менаџментом и предузетништвом у конкретној научној области. Већина од 10 предмета је уведена на техничким факултетима.

Област интелектуалне својине је уведена као област изучавања током пројекта у оквиру 7 предмета од којих су конкретно четири предмета намењена изучавању само интелектуалне својине и то на два правна факултета и два техничка факултета, један предмет уводи интелектуалну својину у оквиру управљања иновацијама док два предмета обухватају својим описом интелектуалану својину у оквиру са предузетништвом.

Иако предмет радног пакета није била анализа и претходно уведених студијских програма/предмета који обухватају наведене две области, на основу достављених података и прегледом студијских програма партнера доступних на web презентацијама, у наставку у Анексу 2 дат је преглед постојећих предмета који су раније акредитовани.

Прегледом постојећих студијских програма, 35 предмета на различитим степенима студија и годинама има укључено предузетништво, а у 35 предмета и интелектуалну својину такође. Од наведених пет предмета заједнички именоватељ је и област предузетништва и области интелектуалне својине.

3. Анекс

ДЕО У НАСТАВКУ НИЈЕ ОБАВЕЗА НА ПРОЈЕКТУ IF4TM ВЕЋ ОПЦИОНА ТАБЕЛА КОЈУ СУ ПАРТНЕРИ СА ВШИ ПОПУНИЛИ О ПОСТОЈАЊУ РАНИЈЕ УВЕДЕНИХ ПРЕДМЕТА НА ТЕМУ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ/ПРЕДУЗЕТНИШТВА А КОЈИ НИСУ У НАВЕДЕНИ У ПРЕТХОДНИМ ТАБЕЛАМА ПО ПРОЈЕКТУ IF4TM

Опциона попуна од стране ВШИ за потребе анализе испуњења циљева претходне Стратегије интелектуалне својине, а биће и део акционог плана нове стратегије која треба да се усвоји у делу који се односи на увођење наставе о интелектуалној својини на универзитетима у Србији. Раније је рађена анализа у оквиру ЕУ пројекта за Западни Балакан и Турску о ресурсима за наставу интелектуалне својине на универзитетима 2010. године па је у наставку дата табела за интелектуалну својину и предузетништво са достављеним описима предмета. Напомена: достављени описи су од стране партнера а у збирној табели су дати подаци и и са претходног ЕУ пројекта горе наведеног. Линк ка претходној студији предмета о интелектуалној својини је испод.

http://www.zis.gov.rs/upload/documents/pdf_en/pdf/Handbook%20on%20Resources%20for%20Teaching%20IP%20Law%20in%20the%20Western%20Balkans%20and%20Turkey.pdf

3.1 Табела 2 -
Листа предмета који се реализују у оквиру раније акредитованих студијских програма и обухватају теме интелектуалне својине / предузетништва / иновација

Високо-школска институција	Назив предмета	Статус	Студијски програм	Теоријакс+ практична настава	ЕСПБ	Предузетништво	ИС
Универзитет у Београду Правни факултет	Права интелектуалне својине	Обавезни	ОАС – трећа година	3+2	7	/	ДА
Универзитет у Београду Правни факултет	Ауторско и сродна права	Изборни	МАС – Пословно правни модул, подмодул права ИС	15+	10	/	ДА
Универзитет у Београду Правни факултет	Патентно право	Изборни	МАС – Пословно правни модул, подмодул права ИС	15+	10	/	ДА
Универзитет у Београду Правни факултет	Право знакова разликовања	Изборни	МАС – Пословно правни модул, подмодул права ИС	15+	10	/	ДА
Универзитет у Београду Факултет организационих наука	Менаџмент иновација	Обавезни	ОАС – Операциони менаџмент, 3. година	2+2	6	ДА	ДА
Универзитет у Београду Факултет организационих наука	Интелектуална војина	Изборни	ОАС – Операциони менаџмент, 4 година	2+2	6	/	ДА
Универзитет у Београду Економски факултет	Предузетништво и управљање малим и средњим предузећима	Обавезни	ОАС – Економија, пословно управљање и статистика	4+2	7	ДА	/
Универзитет у Београду Економски факултет	Технолошки развој и политика	Обавезни	ОАС – Економска анализа и политика, 4 година	4+2	7	/	ДА
Универзитет у Београду Економски факултет	Међународни стратегијски менаџмент	Обавезни	МАС – Пословно управљање	2+2	7	/	ДА
Универзитет у Београду Економски факултет	Међународно пословно право	Обавезни	МАС – Економија и менаџмент енергетике	2+2	7	/	ДА
Универзитет у Београду Економски факултет	Привредни раст	Обавезни	МАС – Економска политика и развој	2+2	7	/	ДА
Универзитет у Београду Економски факултет	Рурални развој		МАС – Економска политика и развој	2+2	7	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет инжењерских наука Крагујевац	Основи предузетничког менаџмента и економије	Заједнички	ОАС -Машинско инжењерство	2+2	4	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет инжењерских наука	Предузетништво	Обавезни	ОАС - Машинско инжењерство	3+2	6	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Природно – математички факултет	Предузетништво у туризму	Изборни	Струковне студије екологије	2+1	5	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет за машинство и грађевинарство Краљево	Предузетништво и иновације	Изборни	ОАС Машинско инжењерство	3+1	6	ДА	ДА
Универзитет у Крагујевцу Правни факултет	Ауторско право	Обавезан	ОАС Права	45+15	5	/	ДА
Универзитет у Крагујевцу Правни факултет	Право индустријске својине	Обавезан	ОАС Права	3+1	6	/	ДА
Универзитет у Крагујевцу Правни факултет	Право знакова разликовања	Изборни	ОАС Права	60	5	/	ДА
Универзитет у Крагујевцу Факултет техничких наука у Чачку	Предузетничке иновације	Изборни	ОАС Инжењерски менаџмент, Основне студије предузетнички менаџмент	2+2	6	/	ДА
Универзитет у Крагујевцу Факултет техничких наука у Чачку	Основе предузетништва	Обавезни	ОАС Предузетнички менаџмент	2+2	6	ДА	/

Универзитет у Крагујевцу Факултет техничких наука у Чачку	Индустријски дизајн	Изборни, Обавезни,	ОАС Информационе технологије, ОАС - Инжењерски менаџмент, ОАС - Предузетнички менаџмент	2+2	6	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет техничких наука у Чачку	Покретање пословног подухвата	Обавезни	ОАС Предузетнички менаџмент	2+2	6	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет техничких наука у Чачку	Економија предузетништва	Обавезан	ОАС - Предузетнички менаџмент		6	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет техничких наука у Чачку	Предузетништво и запошљавање	Изборни	ОАС - Предузетнички менаџмент	2+2	6	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Факултет за хотелијерство и туризам	Предузетништво и менаџмент	Обавезан	ОАС - Хотелијерство и туризам, Здравствени туризам, Гастрономски менаџмент		7	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Економски факултет	Предузетнички менаџмент	модул Маркетинг (обавезан), модул Менаџмент (изборни)	ОАС - Менаџмент, Маркетинг	3+2	7	ДА	/
Универзитет у Крагујевцу Економски факултет	Управљање интелектуалним капиталом	Изборни	ОАС - Пословна економија и менаџмент	2+2	8	/	ДА
Универзитет у Нишу Правни факултет	Право интелектуалне својине	Обавезан	ОАС Права	4+1	7	/	ДА
Универзитет у Нишу Правни факултет	Интелектуално стваралаштво у информатичком друштву	Изборни	Основне академске студије права	3+1	6	/	ДА
Универзитет у Нишу Правни факултет	Ауторско право ЕУ	Изборни	МАС - права - општи сме, Ужа трговинско правна научна област		7	/	ДА
Универзитет у Нишу Правни факултет	Право предузетништва	Изборни	МАС права - општи смер Ужа трговинско правна научна област		7	ДА	/
Универзитет у Нишу Правни факултет	Предузетништво и менаџмент	Изборни	МАС права - општи смер, Ужа правноекономска научна област		7	ДА	/
Универзитет у Нишу Правни факултет	Трансфер технологије и заштита права индустријске својине	Изборни	ДАС студије права Ужа трговинско правна научна област		12	/	ДА
Универзитет у Нишу Машински факултет	Предузетништво	Обавезан	ОАС - Инжењерски менаџмент	3+2	6	ДА	/
Универзитет у Нишу Електронски факултет	Социјални и правни аспекти информатике	Изборни	ОАС - Електротехника и рачунарство	2+1	3	/	ДА
Универзитет у Нишу Електронски факултет	Предузетништво и планирање у високим технологијама	Изборни	МАС - Рачунарство и информатика	2+1	4	ДА	ДА
Универзитет у Нишу Економски факултет	Предузетништво	Обавезни Изборни	ОАС Менаџм.предузећа, Маркетинг, Међунар.м енџм., Менаџм. у туризму	4+2	7	ДА	/

Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Иновације и предузетништво у високотехнолошким предузећима	Обавезан	ОАС - Инжењерство информacionих система	2 + 2	4	ДА	/
Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Предузетништво у високим технологијама	Изборни	ОАС - Иновације и предузетништво	2 + 3	5	ДА	/
Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Развој предузетничког подухвата	Изборни	ОАС - Иновације и предузетништво	2 + 3	5	ДА	/
Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Модели отворених иновација и корпоративно предузетништво	Изборни	ОАС - Иновације и предузетништво	2 + 3	5	ДА	/
Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Анализа предузетничког окружења	Изборни	ОАС - Иновације и предузетништво	2 + 3	5	ДА	/
Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Предузетничке стратегије	Изборни	ОАС - Иновације и предузетништво	2 + 3	5	ДА	ДА
Универзитет у Новом Саду Факултет техничких наука	Управљање интелектуалним капиталом предузећа	Изборни	ОАС - Иновације и предузетништво	2 + 3	5	ДА	ДА
Универзитет у Новом Саду Правни факултет	Право интелектуалне својине	Обавезан	ОАС - Право	2 + 0	8	/	ДА
Универзитет у Новом Саду УНЕСКО Катедра за предузетништво	Увод у предузетништво	Обавезан	МАС - Предузетништво	3 + 2	6	ДА	/
Универзитет у Новом Саду УНЕСКО Катедра за предузетништво	Предузетништво у креативним индустријама	Изборни	МАС - Предузетништво	2 + 2	4	ДА	ДА
Државни универзитет у Новом Пазару	Менаџмент и маркетинг у спорту	Обавезан	ОАС Спорт	2+2	5	ДА	/
Државни универзитет у Новом Пазару	Маркетинг у рехабилитацији	Изборни	ОАС Рехабилитација	2+2	6	ДА	/
Државни универзитет у Новом Пазару	Менаџмент у рехабилитацији	Изборни	ОАС Рехабилитација	2+2	6	ДА	/
Државни универзитет у Новом Пазару	Предузетништво	Обавезан	ОАС Економија	3+3	7	ДА	/
Државни универзитет у Новом Пазару	Право интелектуалне својине	Обавезан	ОАС – Департман за правне науке	2+1	4	/	ДА
Висока школа струковних студија Зрењанин	Предузетништво	Обавезан/ Изборни	Инжењерски менаџмент у кризним условима, Технолошко инжењерство, Електротехника и рачунарство, Машинско инжењерство	2+2	6/7	ДА	/
Висока школа струковних студија Зрењанин	Рачунари	Обавезан/ Изборни	Инжењерски менаџмент у кризним условима, Инжењерство заштите на раду, Технолошко инжењерство, Електроника и рачунарство, Машинско инжењерство	2+2	5/6/7	/	ДА

Универзитет Метрополитан у Београду Факултет за менаџмент	Пословно право	Обавезан/ Изборни	ОАС - Бизнис и маркетинг / Инжењерски и операциони менаџмент	3+2	8	/	ДА
Универзитет Метрополитан у Београду Факултет за менаџмент, Факултет информационих технологија	Пословно право	Обавезан/ Изборни	ОАС - Инжењерски и операциони менаџмент, Бизнис и маркетинг, Менаџмент у спорту / Софтверско инжењерство, Информационе технологије, Дизајн интерактивних медија	3+3	8	ДА	/
Универзитет Унион Београд	Аутроско право и право индустријске својине	Обавезан	ОАС Права	3+1	5	/	ДА
Факултет драмских уметности у београду	Ауторско право		ОАС Менаџмент и позоришна продукција/ Радио и култура	2+4	3	/	ДА
Универзитет Привредна академија у Новом Саду Правни факултет	Право индустријске својине	Обавезан	ОАС Модул Привредно право	3+2	7	/	ДА
Универзитет Мегатренд у Београду Правни факултет	Право интелектуалне својине	Обавезан	ОАС Права		7	/	ДА
Универзитет Мегатренд у Београду Правни факултет	Право интелектуалне својине	Изборни	ДАС Права		7	/	ДА
Универзитет Мегатренд у Београду Факултет за комуникацију и медије	Право интелектуалне својине	Обавезан	ОАС Односи с јавношћу/ Новинарство/ Менаџмент у култури и медијима		7	/	ДА

*У табели се налазе и друге ВШИ које нису партнери на пројекту

3.2 Опис наставних предмета/студијских програма из Табеле 2 који су раније уведени а укључују теме интелектуалне својине/предузетништва*

*Наведени су само описи оних предмета из Табеле 2 који су достављени од стране партнера

Универзитету у Крагујевцу

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу		
Факултет: Факултет инжењерских наука Крагујевац		
Студијски програм: Војно индустријско инжењерство, Аутомобилско инжењерство, Урбано инжењерство		
Година студија: Прва година		
Назив предмета: Основи предузетничког менаџмента и економије		
Наставник: Мирослав Ј. Бабић, Данијела П. Тадић, Миладин Ж. Стефановић, Слободан Р. Митровић, Снежана Б. Нестић, Александар В. Алексић		
Статус предмета: Заједнички, други семестар		
Број ЕСПБ: 4		
Услов: нема		
Циљ предмета Предмет је конципиран са циљем да обезбеди разумевање основних појмова економије, као и стицање основних предузетничких знања и вештина – неопходних за иницирање предузетничког духа и стварање основе за lifelong едукацију у области предузетништва.		
Исход предмета <ul style="list-style-type: none"> Знање и разумевање: базичних појмова макро и микро економије, концепта и значаја економског и социјалног предузетништва, разлике између менаџера предузетника и конвенционалног менаџера, основних фаза развоја предузетничког подухвата – од идеје до реализације. Унапређење персоналних вештина и особина: базне предузетничке вештине – са посебним нагласком на елементе иницијативности, креативности, иновативности, способност грубе анализе и процене идеја, способност тимског рада, комуникацијске вештине. 		
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Увод у економију, Основни принципи тржишне привреде, Тражња, понуда и цене, Производња и трошкови, Економски раст, Продуктивност, Радна снага и тржиште рада, Монетарни систем, Шта је предузетништво, Ко је предузетник, Избор победничке предузетничке прилике, Припремање победничког бизнис плана – елементи бизнис плана, препоруке за писање и презентирање бизнис плана, Како финансирати предузетнички подухват – извори капитала и принципи избора. <i>Практична настава</i> Вежбе су аудиторног типа и подразумевају израду и одбрану два тимска пројекта: Тимски пројекат 1 (писана студија случаја) и Тимски пројекат 2 (развој и презентирање бизнис идеје).		
Литература <ol style="list-style-type: none"> Бабић М. Предузетништво, WUS Аустрија и Машински факултет у Крагујевцу, 2006 Бабић М, Нинковић Р., Предузетништво, теорија процес и пракса, Машински факултет у Крагујевцу и Унија послодаваца Србије, 2007 Вукадиновић И., Поповић Н., Млади у предузетништву – приручник из основа економије са вежбама, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, Крагујевац, 2006 		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Настава се састоји од предавања и вежби. Предвиђен је неklasичан начин извођења наставе који обезбеђује измештање студената из позиције пасивних конзумента сервисаних информација у улогу активних учесника у стицању и креативном коришћењу знања. То укључује: предавања уз коришћење мултимедијалних алата, госте предаваче из редова успешних предузетника (посебно бивших студената факултета), групне активности студената, коришћење интернет ресурса, Обављање свих студентских обавеза у току вежби из консултације наставника и сарадника.

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет инжењерских наука

Студијски програм: Индустрijски инжењеринг

Година студија: прва година

Назив предмета: Предузетнички процес

Наставник: Бабић Ј. Мирослав, Митровић Р. Слободан

Статус предмета: Изборни заједнички за више студијских програма

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Предмет је конципиран са циљем да обезбеди студентима стицање специфичних знања и вештина неопходних за јасно разумевање природе и реализације фундаменталног предузетничког процеса иманентног сваком успешном предузетничком подухвату, који започиње препознавањем прилике, а кроз низ корака резултира експлоатацијом прилике и убирањем плодова подухвата.

Исход предмета

Знање и разумевање: Концепта предузетништва као процеса, модела, елемената и активности предузетничког процеса, свих фаза развоја успешне бизнис идеје са посебним фокусом на креативност и технолошке иновације и израду бизнис плана. • Унапређене персоналних вештина и особина: Оригиналност у развоју и примени предузетничких идеја, способност анализе и критичка процена идеја, способност интегрисања знања и комплексног приступа, доношења одлука на бази некомплетних података, комуникацијске вештине, капацитета за самостално учење, капацитет за примену знања у пракси, способност адаптирања на нове ситуације и способност рада у тиму.

Садржај предмета

Теоријска настава Концепт предузетништва заснован на процесу. Предузетнички процес – карактеристике, модели, елементи, активности. Предузетничке перформансе. Препознавање предузетничке прилике и генерисање идеја. Физибилити анализа. Анализа конкуренције. Развој ефективног модела. Креирање предузетничког тима. Разматрање финансијске снаге и одрживости подухвата. Припремање етичких и легалних основа. Израда бизнис плана. Раст предузетничког подухвата. Франшизинг. Стратегије изласка. Практична настава Вежбе су аудиторног типа и подразумевају припрему, израду и одбрану Тимског пројекта (израда бизнис плана за изабрани предузетнички пројекат). У оквиру студијског истраживачког рада студенти ће бити оспособљени за основна истраживања у области предмета.

Литература

1. Бабић М. Предузетништво, WUS Аустрија и Машински Факултет у Крагујевцу, 2006. 2. Бабић М., Нинковић Р., Предузетништво, теорија процес и пракса, Машински факултет у Крагујевцу и Унија послодаваца Србије, 2007. 3. Бојовић В., Шенк В., Рашковић В., Миросављевић М., Бороцки Ј., Радовановић Ј., Водич за иновативне предузетнике, Конекта консалтинг, д.о.о., Нови Сад, 2004. 4. Barringer B. R., Ireland R. D., Entrepreneurship, Successfully Lanching New Ventures, Prentice Hall, 2006

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Настава се састоји од предавања и вежби. Предвиђен је неklasичан начин извођења са активним учешћем студената у стицању и креативном коришћењу знања. То укључује: предавања уз коришћење мултимедијалних алата, госте предаваче из редова успешних предузетника (посебно бивших студената нашег факултета), студије случајева, тимске активности студената, коришћење интернет ресурса, обављање свих студентских обавеза у току вежби уз консултације наставника и сарадника

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет инжењерских наука Крагујевац

Студијски програм: Машинско инжењерство

Година студија: Прва година

Назив предмета: Основи предузетничког менаџмента и економије

Наставник: Мирослав Ј. Бабић, Данијела П. Тадић, Миладин Ж. Стефановић, Слободан Р. Митровић, Снежана Б. Нестић, Александар В. Алексић

Статус предмета: Заједнички, други семестар

Број ЕСПБ: 4

Услов: нема

Циљ предмета

Предмет је конципиран са циљем да обезбеди разумевање основних појмова економије, као и стицање основних предузетничких знања и вештина – неопходних за иницирање предузетничког духа и стварање основе за lifelong едукацију у области предузетништва.

Исход предмета

- Знање и разумевање: базичних појмова макро и микро економије, концепта и значаја економског и социјалног предузетништва, разлике између менаџера предузетника и конвенционалног менаџера, основних фаза развоја предузетничког подухвата – од идеје до реализације.
- Унапређење персоналних вештина и особина: базне предузетничке вештине – са посебним нагласком на елементе иницијативности, креативности, иновативности, способност грубе анализе и процене идеја, способност тимског рада, комуникацијске вештине.

Садржај предмета

Теоријска настава

Увод у економију, Основни принципи тржишне привреде, Тражња, понуда и цене, Производња и трошкови, Економски раст, Продуктивност, Радна снага и тржиште рада, Монетарни систем, Шта је предузетништво, Ко је предузетник, Избор победничке предузетничке прилике, Припремање победничког бизнис плана – елементи бизнис плана, препоруке за писање и презентирање бизнис плана, Како финансирати предузетнички подухват – извори капитала и

принципи избора.

Практична настава

Вежбе су аудиторног типа и подразумевају израду и одбрану два тимска пројекта: Тимски пројекат 1 (писана студија случаја) и Тимски пројекат 2 (развој и презентирање бизнис идеје).

Литература

1. Бабић М. Предузетништво, WUS Аустрија и Машински факултет у Крагујевцу, 2006
2. Бабић М, Нинковић Р., Предузетништво, теорија процес и пракса, Машински факултет у Крагујевцу и Унија послодаваца Србије, 2007
3. Вукадиновић И., Поповић Н., Млади у предузетништву – приручник из основа економије са вежбама, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, Крагујевац, 2006

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методe извођења наставе

Настава се састоји од предавања и вежби. Предвиђен је некласичан начин извођења наставе који обезбеђује измештање студената из позиције пасивних конзумента сервисаних информација у улогу активних учесника у стицању и креативном коришћењу знања. То укључује: предавања уз коришћење мултимедијалних алата, госте предаваче из редова успешних предузетника (посебно бивших студената факултета), групне активности студената, коришћење интернет ресурса, Обављање свих студентских обавеза у току вежби из консултације наставника и сарадника.

Предмет 4

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет инжењерских наука

Студијски програм: Машинско инжењерство

Година студија: трећа година

Назив предмета: Предузетништво

Наставник: Бабић Ј. Мирослав, Митровић Р. Слободан

Статус предмета: Обавезни предмет модула

Број ЕСПБ: 6

Услов: Основи предузетничког менаџмента, предузетништво

Циљ предмета

Предмет је конципиран са основним циљем да обезбеди образовање студената машинства у области основа предузетништва са оба релевантна аспекта: 1) креирање новог бизниса и 2) развој предузетничког стања свести, предузетничких вештина и личних квалитета

Исход предмета

На крају курса очекује се да студент буде има:

- Основна знања неопходна за јасно разумевање комплексне природе предузетништва, карактеристика предузетника, и концепта предузетничког процеса.
- Основне предузетничких вештина неопходних за успешно започињање каријере у области предузетништва - било да се ради о стартовању нове компаније, или предузетничком понашању унутар постојеће организације.
- Свест о значају предузетништва и преузимања одговорности за сопствену судбину, напуштање филозофије “добити посао” и прихватање филозофије “креирати посао сам”;
- Свест о потреби life-long процес едукације у области предузетништва

Садржај предмета

Теоријска настава

Предузетништво (појам и развој предузетништва, врсте предузетништва, значај предузетништва, Предузетник (појам, карактеристике предузетника, понашање предузетника, порекло предузетника, мотиви предузетника, предузетничка култура). Предузетнички процес (карактеристике, модели, елементи). Предузетничке перформансе. Иновација – базни инструмент предузетништва (појам, извори иновативног понашања, процес иновације, заштита интелектуалне својине). Иницирање предузетничког улагања (идеја, развој идеје, бизнис план, имплементирање идеје). Елементи и карактеристике корпоративног предузетништва

Практична настава

Вежбе су аудиторног типа и подразумевају припрему, израду и одбрану Тимског пројекта 1 (интервју предузетника) и Тимског пројекта 2 (писана студија случаја).

Литература

1. Бабић М. Предузетништво, WUS Аустрија и Машински Факултет у Крагујевцу, 2006.
2. Бабић М., Нинковић Р., Предузетништво, теорија процес и пракса, Машински факултет у Крагујевцу и Унија послодаваца Србије, 2007.
3. Бојовић В., Шенк В., Рашковић В., Миросављев М., Бороцки Ј., Радовановић Ј., Водич за иновативне предузетнике, Конекта консалтинг, д.о.о., Нови Сад, 2004.
4. Гроздановић Р., Предузетништво, Универзитет у Крагујевцу – Технички факултет у Чачку, 2005.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 3

Практична настава: 2

Методe извођења наставе

Настава се састоји од предавања и вежби. Предвиђен је некласичан начин извођења наставе који обезбеђује измештање студената из позиције пасивних конзумента сервираних информација у улогу активних учесника у стицању и креативном коришћењу знања. То укључује: предавања уз коришћење мултимедијалних алата, госте предаваче из редова успешних предузетника, студије случајева, самосталне и групне активности студената, коришћење интернет ресурса и Обављање свих студентских обавеза у току вежби уз консултације Наставника и сарадника.

Предмет 5

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Природно – математички факултет

Студијски програм: Струковне студије екологије

Година студија: друга година (4. семестар)

Назив предмета: Предузетништво у туризму

Наставник: Вујичић С. Милица

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов:

Циљ предмета

Да омогући студентима стицање знања из предузетничког менаџмента, која су неопходна за успешно вођење пословања у свим фазама развоја бизниса у туризму и потребе ширења предузетничког духа и културе

Исход предмета

Да студенти овладају основним принципима и вештинама решавања комплексних проблема предузетничког понашања, као и методологijом за валоризацију различитих бизнис опција у туризму.

Садржај предмета

Теоријска настава

Предузетништво – креирање SMEs и новог бизниса у туризму; Предузетнички процес – фактори, кључни елементи, тим, шансе, ресурси; Дефинисање и избор бизнис идеје; Могуће алтернативе у креирању бизниса; Организациони аспекти предузетништва у туризму; Маркетинг менаџмент у предузетничком бизнису; Менаџмент људских ресурса; Предузетничка култура; Иновације и предузетништво; Породични бизнис и домаћа

радиност у туризму.

Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Предузетништво у пракси; Бизнис план – основни елементи и израда; Анализа бизнис ситуације; Оцена инвестиционих алтернатива за SMEs у туризму; Проблеми предузетника у фазама развоја бизниса и начини њиховог решавања – конкретни примери.

Литература

1. Пауновић С. (1998) Предузетништво – од бизнис идеје до реализације. Факултет за менаџмент Универзитета "Браћа Карић", Београд.
2. Вујичић М. и сар. (2006) Менаџмент у агробизнису. Интерпринт, Крагујевац.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 1

Методe извођења наставе

Предавања коришћењем аудио-видео технологије; дискусије. Анализа пословних случајева; групне и индивидуалне активности студената на пројектима уз коришћење Interneta; семинари

Предмет 6

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет за машинство и грађевинарство Краљево

Студијски програм: Машинско инжењерство

Година студија: трећа

Назив предмета: Предузетништво и иновације

Наставник: Зоран Р. Петровић, Саво Трифуновић, Милан Коларевић

Статус предмета: Изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ПОСЛОВНОЈ ПОЛИТИЦИ И ПРЕДУЗЕТНИШТВУ КАО ПОЈАВАМА И ПРОЦЕСИМА У ОБЛАСТИ СВЕТА РАДА И ТЕХНИЧКО - ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА ИНЖЕЊЕРСТВА, СА ПОСЕБНИМ АКЦЕНТОМ НА САЗНАВАЊЕ ТРАНЗИЦИОНИХ И РАЗВОЈНИХ ПРОБЛЕМА И ПРОЦЕСА, ДИНАМИЧКИХ АСПЕКТА ПОСЛОВНЕ ПОЛИТИКЕ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА, ТЕ ПРЕДУЗЕТНИШТВА КАО ЕЛЕМЕНТА ЕФИКАСНОСТИ ПОСЛОВАЊА МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА, КАКО БИ СЕ ПО ЗАВРШЕТКУ ФАКУЛТЕТА ЛАКО УКЉУЧИЛИ У СОПСТВЕНИ ПОСАО ОДНОСНО РАЗВИЈАЛИ ПРЕДУЗЕТНИЧКИ ПОДУХВАТ.

Исход предмета

Да студенти схвате значај и улогу предузетништва као фактора производње и његових односа према иновативној делатности, маркетинг менаџменту, предузетничком подухвату, структури бизнис плана.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам и значај економско-политичког амбијента. Нова економска парадигма и српско друштво. Процес транзиције наше привреде и неопходност трансформације (приватизације) друштвене својине. Појам, улога и особине малих предузећа. Увод у политику предузећа. Комплекс пословне политике. Динамични аспекти политике предузећа.

Проучавање елемената предузетништва и иновативних делатности као услова за развој сопственог бизниса.

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)
Семинарски рад из пословне политике

Литература

1. Милорад Д. Павличић : Предузетништво и пословна политика у малим и средњим предузећима, ИЦИМ, Крушевац, 2001.
2. В. Милачић, Менаџмент технологија, Преометеј, Београд, 2003
3. Ј. Краљ: Пословна политика, Информатор, Загреб

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 3

Практична настава: 1

Методе извођења наставе

Класична предавања, интерактивна настава, дискусије, израда пројекта.

Предмет 7

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Правни факултет

Студијски програм: Основне академске студије права

Година студија:

Назив предмета: Ауторско право

Наставник: Миладиновић М. Зоран; Влашковић Б. Божин

Статус предмета: обавезан

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

Циљ предмета је стицање практичних сазнања из области ауторског и права сродних ауторском праву и примена стеченог знања у пракси; развијање креативних способности, као и овладавање методама примене ауторскоправних института и принципа у систему остваривања и заштите ауторских права.

Исход предмета

Очекује се да савладавањем програма предмета студент успешно може да: 1. схвати генезу, структуру и природу ауторског и сродних права; 2. схвати значај адекватне заштите ауторског и сродних права; 3. сазна основне принципе стицања, остваривања и заштите ауторског и сродних права; 4. практично примењује стечена знања из области ауторског и сродних права

Садржај предмета

Теоријска настава: Ауторско право.- Ауторско дело, појам и обележја; врсте ауторских дела; субјекти ауторског права; садржина субјективног ауторског права; ограничења субјективног ауторског права; трајање субјективног ауторског права; промет субјективног ауторског права; општа правила о ауторским уговорима; издавачки уговор; остваривање ауторског и сродних права; судска заштита ауторског и сродних права; међународна заштита ауторског права; заштита ауторског права у ЕУ. **Права сродна ауторском праву.-** Право интерпретатора; право произвођача фонограма; право произвођача видеограма; право произвођача емисија; право произвођача базе

података; право првог приређивача слободног дела; међународна заштита сродних права

Практична настава: Вежбе, Израда сем, радова, колоквијуми, тестови.

Литература

С. Марковић, З. Миладиновић, Ауторско право и сродна права, Правни факултет Крагујевац, 2008.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 45

Практична настава: 15

Методе извођења наставе

Предавања, анализа случајева из судске праксе, колоквијуми, тестови, индивидуалне консултације

Предмет 8

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Правни факултет

Студијски програм: Основне академске студије права

Година студија:

Назив предмета: Право индустријске својине

Наставник: Влашковић Б. Божин, Варга Ђ. Синиша

Статус предмета: обавезан

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Студенти ће овладати знањем о посебним управним поступцима за стицање субјективних права индустријске својине. Такође ће студенти стећи знања потребна за грађанско-правну заштиту субјективних права индустријске својине. Очекивани исход курса је стварање стручног кадра који ће се са правног аспекта бавити индустријском својином као најзначајнијим фактором развоја савремене цивилизације

Исход предмета

Студенти ће овладати знањем о посебним управним поступцима за стицање субјективних права индустријске својине. Такође ће студенти стећи знања потребна за грађанско-правну заштиту субјективних права индустријске својине. Очекивани исход курса је стварање стручног кадра који ће се са правног аспекта бавити индустријском својином као најзначајнијим фактором развоја савремене цивилизације

Садржај предмета

Теоријска настава

ОПШТИ ДЕО – Појам, историјски развој и извори права индустријске својине.

ПОСЕБНИ ДЕО – Појам и предмет патента и малог патента. Услови и поступак стицања патентне заштите. Поступак за међународно признање патента. Садржина, обим и трајање патентне заштите. Грађанско-правна заштита патента. Појам и предмет жига. Услови и поступак за стицање жига. Поступак за међународну регистрацију жига. Субјекти, садржина, обим и трајање жига. Појам и предмет индустријског дизајна. Услови заштите индустријског дизајна. Правни поступак за признање индустријског дизајна. Субјекти садржај, обим и трајање права на индустријски дизајн. Појам и предмет ознаке географског порекла. Услови и поступак за установљење ознаке географског порекла и својства овлашћеног корисника ознаке географског порекла,

Субјекти, садржај и трајање ознаке географског порекла. Појам и предмет топографије интегрисаних кола. Појам и карактеристике know-how-a.

Практична настава

Регистрација и грађанско-правна заштита ималаца патента, жига, права на индустријски дизајн и ознаку географског порекла

Литература

Варга, Синиша, *Право индустријске својине*, Крагујевац 2010.г.
Миладиновић, Зоран, *Право индустријске својине*, Ниш 2007.г.

Шира литература: Бесаровић, Весна, *Интелектуална својина, индустријска својина и ауторско право*, Београд 2005; Марковић, Слободан, *Право интелектуалне својине*, Београд 2000; Влашковић, Божин, *Садржина и повреда патента*, Крагујевац 1999; Марковић, Слободан, *Патентно право*, Београд 1997; Јањић, Миодраг, *Индустријска својина и ауторско право*, Београд 1982; Верона, Алберт, *Право индустријског власништва*, Загреб 1978;

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 3

Практична настава: 1

Методe извођења наставе

Предавања, вежбе, консултације и семинарски радови

Предмет 9

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Правни факултет

Студијски програм: Основне академске студије

Година студија:

Назив предмета: Право знакова разликовања

Наставник: Влашковић Б. Божин; Варга Ђ. Синиша

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

Сврха предмета је да се студенти упознају са правном заштитом интелектуалних добара намењених разликовању истих или сличних роба и услуга различитих привредно-правних субјеката на тржишту

Исход предмета

Студенти ће овладати знањем о материјалном праву знакова разликовања и посебним управним поступцима за признање жига и ознака географског порекла. Такође студенти ће стећи знања потребна за грађанско-правну заштиту носилаца субјективних права на знаковима разликовања. Очекивани исход курса је стварање стручног кадра који ће се са правног аспекта бавити знаковима разликовања као најзначајнијим фактором савременог маркетинг микс-а.

Садржај предмета

Теоријска настава

ОПШТИ ДЕО – Појам, историјски развој и извори права знакова разликовања.

ПОСЕБНИ ДЕО – Појам и развој права жига. Начело специјалности у праву о жиговима. Ознака као предмет заштите. Услови заштите ознаке жигом. Поступак стицања жига. Садржина, субјекти, ограничење, раздвајање, трајање и престанак жига. Судска заштита жига. Међународна регистрација жига. Заштита жига у праву ЕУ. Појам и развој правне заштите ознака географског порекла. Назив места као предмет заштите. Услови заштите. Поступци регистравања ознаке географског порекла и стицања статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла. Садржина, обим и трајање права ознаке географског порекла. Судска заштита ознаке географског порекла. Међународно признање ознаке географског порекла. Заштита ознака географског порекла у праву ЕУ.

Практична настава

Литература

Миладиновић, Зоран, *Право индустријске својине*, Ниш 2007.г.

Шира литература: Миладиновић, Зоран, *Право интелектуалне својине*, Источно Сарајево 2012; Варга, Сениша, *Право индустријске својине*, Крагујевац 2010; Марковић, Слободан, *Право интелектуалне својине*, Источно Сарајево 2007; Бесаровић, Весна, *Интелектуална својина, индустријска својина и ауторско право*, Београд 2005; Марић, Владимир, *Форма жига*, Београд 2003; Влашковић, Божин, *Дескриптивни знаци у праву о жиговима*, Крагујевац 1996; Јањић, Миодраг, *Индустријска својина и ауторско право*, Београд 1982; Верона, Алберт, *Право индустријског власништва*, Загреб 1978;

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 60

Практична настава: 0

Методе извођења наставе

Предавања, консултације

Предмет 10

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет техничких наука у Чачку

Студијски програм: Основне студије инжењерски менаџмент, Основне студије предузетнички менаџмент

Година студија: прва година (други семестар)

Назив предмета: Предузетничке иновације

Наставник: Радовановић В. Владимир

Статус предмета: Изборни, Изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Предмет је конципиран тако да студента упозна са основама технолошких и предузетничких иновација, њиховим значајем за стварање додатне предности, те да подстакне креативност и иницијативност студената у стварању амбијента за иновације и њихову примену у предузетничком менаџменту предузе у предузећу

Исход предмета

-Упознавање студената са основама и трендовима технолошког развоја, креативне економије и предузетничких иновација и важности њихове примене у управљању развојем предузећа.

- Оспособљавање и мотивисање студената за иницијативност, иновативност и креативност и примену знања из

области иновација, заштиту интелектуалне својине и иновативног предузетничког амбијента, као и за перманентно усавршавање у овој области.

Садржај предмета

Теоријска настава

Теоријска настава- Појам и теоријске основе предузетништва и иновација, знање и иновације. Појам иновација и патената, технолошких иновација. Врсте иновација. Дизајн, визуелни идентитет, жиг знак, бренд, географско порекло. Дизајнер и предузетник, дизајн као предузетништво. Појам и заштита интелектуалне својине. Трансфер знања и нових технологија, примена технологије и предузетничке иновације. Национални иновативни систем. Подстицање иновативности, Креативност и врсте креативности, креативно мишљење, креативна економија. Креативност и иницијативност предузетника.

Практична настава

Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Вежбе прате предавања и обухватају разраду програмом предвиђеног градива са акцентом на примере из праксе

Литература

Peter f. Drucker: Иновације и предузетништво, пракса и принципи, Грмеч, Београд, 2004.

Стошић, Б.: Менаџмент иновацијама, Факултет организационих наука, Београд 2013.

Peter Drucker: Менаџмент за будућност, Грмеч, Београд 2006.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Предмет 11

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет техничких наука у Чачку

Студијски програм: Основне студије предузетнички менаџмент

Година студија:

Назив предмета: Основе предузетништва

Наставник: Бешић Х. Цариша

Статус предмета: Обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

СТИЦАЊЕ ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА О РАЗВОЈУ ТЕОРИЈЕ ПРЕДУЗЕТНИШТВА. Студенти треба да у другом делу овог предмета стекну практично знање о изради бизнис плана као неизоставног услова за покретање предузетничког подухвата. Ова два сегмента представљају нераздвојиву целину.

Исход предмета

Овладавање знањима у области предузетништва, оспособљеност студената за самостална истраживања и трагања за новим пословним подухватима, њихово валоризовање и одлучивање, као и управљање већ разрађеним

ПОСЛОВИМА.

Садржај предмета

Теоријска настава

Природа, карактеристике и понашање предузетника; Облици предузетништва; Природа и значај предузетништва; Улога предузетништва у економији и друштву; Предузетничке стратегије; Иновације и предузетништво; Предузетништво и мала предузећа; Креирање нових пословних подухвата; Израда бизнис плана; Финансирање нових подухвата; Предузетништво и развој пословања; Развијање предузетништва у великим предузећима; Предузетничка оријентација у будућности.

Практична настава

Вежбе обухватају припрему, израду и одбрану семинарског рада - Бизнис план (БП).

Садржај вежби: Дефинисање, Циљ, Сврха, Карактеристике; Методологије за израду БП - Домаћи модели - Елементи пословног плана; Пример конкретног Бизнис плана: Увод, Резиме, Циљеви компаније, Рекапитулација, Остали елементи, Закључак.

Литература

1. Сајферт, З., Ђоћкало, Д., Предузетништво, Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, 2010.
2. Sigopolis, N., Менаџмент малог предузећа – водич у предузетништво, Мате, Загреб, 1995.
3. Drucker, P., Иновације и предузетништво, Грмеч, Београд, 1996.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

У обради наставних садржаја користиће се следеће методе: Вербалне методе (монолог, дијалог, дискусија); Текстуралне методе (рад наставника на тексту, рад студента на тексту, симултани рад наставника и студента на тексту); Илустративне методе (илустрација предметима, моделима, сликама графиконима, фотографијама, табелама...); Демонстративне методе (демонстрација процеса – симулације и др. демонстрација ситуација, демонстрација односа, демонстрација покрета, демонстрација организације рада, демонстрација рада уређаја, демонстрација мултимедијалним апликацијама). Методе и методски облици примењиваће се у фронталном, групном, раду тандема и индивидуалном облику наставног рада.

Предмет 12

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет техничких наука у Чачку

Студијски програм: Основне студије информационе технологије, Основне студије инжењерски менаџмент, Основне студије предузетнички менаџмент

Година студија: прва година

Назив предмета: Индустијски дизајн

Наставник: Радовановић М. Милош

Статус предмета: Изборни, Обавезни, Обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

је стицање основног знања код студената из области дизајна, посебно у дизајнирању индустријских производа. Други важан циљ предмета је и формирање правилног естетског става и укуса код студената

Исход предмета		
Од предмета се очекује да код студената створи потребно знање које ће им омогућити познавање дизајна и процеса дизајнирања.		
Садржај предмета		
<i>Теоријска настава</i>		
Теоријска настава обухвата изучавање најважнијих тема из области дизајна као што су: Настанак и развој дизајна, правци у дизајну, компоненте дизајна, методологија и фазе у процесу дизајнирања производа, теорија боја и стил и мода производа. У току наставе студенти изучавају и начине организовања сектора и службе за дизајн у предузећу, организовање и уређење радног простора за дизајн и обуку и школовање кадрова.		
<i>Практична настава</i>		
Теоретску наставу прате графичке вежбе на којима се студенти упознају са елементима и принципима форме, бојама и методологијом дизајнирања. У току вежби студенти се оспособљавају и стичу потребно практично знање, тако да могу самостално уз помоћ професора да дизајнирају један мањи индустријски производ.		
Литература		
<ol style="list-style-type: none"> 1. М. Радовановић; Основи дизајна-скрипта, Технички факултет у Чачку, 2005 2. Недељковић, М. и С.; Графичко обликовање и писмо 3. Фрухт М., Графички дизајн: креације за тржиште, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003. 		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 2
Методe извођења наставе		
У настави се користе комбиноване методе теоретске наставе са пројекцијама, графичке вежбе и самостални истраживачки рад студената уз помоћ наставника.		

Предмет 13

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу
Факултет: Факултет техничких наука у Чачку
Студијски програм: Основне студије предузетнички менаџмент
Година студија: друга година
Назив предмета: Покретање пословног подухвата
Наставник: Зечевић М. Миодраг
Статус предмета: обавезни
Број ЕСПБ: 6
Услов:
Циљ предмета
Упознавање са теоријским основним елементима пословног подухвата, Пословним приликама, Ресурсима - финансијским, тржишним, људским, локацијским, техничким, карактеристикама предузетника и његовог предузетничког тима, планирања предузетничког подухвата, бизнис планирања, евалуације, изводљивости, фактора контроле и смањења ризика у "start up" активностима. Стицање теоријских и специфичних знања из израде подухватних програма и вештина, промоција предузетничких вредности, културе и креативности код студената, као и способности тимског рада у реализацији предузетничких подухвата у пракси.
Исход предмета
Студенти ће се упознати са основним појмовима, процесом и факторима одлучивања о предузетничком подухвату, стећи ће потребна знања уочавања пословних шанси, одабира могућих идеја за предузетнички подухват, о комбинацији ресурса и вредности за крајњег купца или корисника, овладаће основним теоријским и практичним знањима и вештинама бизнис планирања, тимског доношења одлука о изводљивости предузетничке идеје коју желите осмислити, проверити и покренути и њене конкурентске предности, као и комуницирања са социјалним и институционалним облцима и институцијама подршке старт-уп активностима. Теоријске спознаје упућују студенте на значај стварања одговарајуће предузетничке подлоге и могућности заштите од предузетничког ризика. У томе су заступљена знања о шансама, али и опасностима предузетничког подухвата.

Садржај предмета

Теоријска настава

Основни теоријски појмови предузетничке оријентације:

Предузетничке перспективе, могућности, прилике: Потребне вештине, Водећа пракса, Уобичајене грешке

Утврђивање могућности или прилике за предузетнички подухват: Пословне могућности у Србији, Могућности повезане са предузетништвом, Ставови, вредности и мишљење предузетника, Методе идентификације шанси за започињање бизниса, Селекција пословних идеја за могући предузетнички подухват

Развој могућности или шансе: Анализе изводљивости, Идеја, Управљачке способности, Реални предуслови: Технички, Тржишни, Финансијски, Ризик

Бизнис планирање у служби предузетништва. Развој бизнис плана: Опис бизнис плана, Карактеристике успешног бизнис плана, Сегменти бизнис плана: Увод и насловна страна, Извршни резиме, Историја бизниса предузећа, Производ-услуга, Тржиште, Конкуренција, Маркетинг, Оперативни менаџмент, Финансијске пројекције Ресурси: Финансијски ресурси, Људски капацитети, Локација, Изглед и комунална инфраструктура и опрема, Почетни ресурси

Управљање бизнисом у оснивању: Раст, Излазне стратегије

Правни аспекти оснивања предузетничког подухвата. Консалтинг и институционална подршка за почетнике у бизнису

Практична настава

Студије случаја, рад у тиму на пројекту: Планирање и развој предузетничког подухвата.

Литература

Грозданић Р., Радојчић М., Весић Ј.,:“ Предузетничка оријентација“, Приручник, Технички факултет, Чачак, 2007.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методe извођења наставе

Наставно градиво студентима ће бити презентовано путем презентација и практичног учешћа локалних предузетника, банкара, представника локалне управе, пореских органа, адвоката, општинског Инфо деска за почетнике у бизнису, канцеларије за Локални економски развој и Националне службе запошљавања. Наставни материјал је садржан у уџбеницима и приручницима. Предавања и вежбе су базиране на примерима из литературе и праксе, као и индивидуалним приказима предузетничких пројеката студената. У оквиру овог предмета ће се наставити досадашња организација регионалног такмичења за најбољу предузетничку идеју, у сарадњи са привредницима, који заједно са Општином дају награде, најбољим студенским тимовима

Предмет 14

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Факултет техничких наука у Чачку

Студијски програм: Основне студије предузетнички менаџмент

Година студија: трећа година

Назив предмета: Економија предузетништва

Наставник: Живковић С. Слободан

Статус предмета: Обавезан

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Пружити студентима увид у природу и карактер предузетништва и указати на његов значај за савремене организације и савремене услове пословања; омогућити студентима да стекну фундаментална теоријска и практична знања и вештине из области предузетништва; теоријски и практично оспособити студенте за њихово будуће, успешно укључивање у пословну праксу и ефикасно решавање оних проблема, из домена предузетништва, које савремена пракса са собом носи; постављање својеврсне теоријске основе из области предузетништва, релевантне за успешније праћење и савладавање извесног броја наставних дисциплина на вишим годинама студија. Системским и објективним истраживачким радом студенти ће отклонити заблуде и допунити системско знање о облицима дизајнирања и моделирања организација високих перформанси.

Исход предмета

Овладавање фундаменталним теоријским и практичним знањима из предузетништва; разумевање природе и значаја предузетништва; познавање кључних теоријских праваца у области предузетништва, као и специфичних околности у којима они настају; познавање темељних концепата и принципа предузетништва, са сврхом објективног сагледавања могућности њихове практичне примене; познавање садржаја основних функција и улога предузетника, као и вештина неопходних за њихово успешно обављање; разумевање основних квалитета којима треба да располажу савремени предузетници, као и познавање начина стицања тих квалитета; способност идентификовања кључних изазова са којима се суочавају савремене организације и њихови предузетници у условима глобализације пословања, Развој компетенција, знања, вештина и способности студенат из области управљања организационим системима.

Садржај предмета

Теоријска настава

Аналитички оквир истраживања организације и организовања као еволуцијског и цивилизацијског феномена; Природа и карактер предузетништва. Развој теорије о предузетништву, Планирање и стратегије предузетничког подухвата. Истраживање организационог понашања као науке са становишта етике, моралне одговорности, врлина и моралне расуђивања - личност, социјална перцепција, вредносни систем, посвећеност; Анализа детерминанти националне и организационе култура и дефинисање компатибилног стила лидерства; Анализа модела одлучивања – управљање конфликтима у организацији и дефинисање стратегија за њихово отклањање; Формулисање ефикасних комуникационих и контролних система - како усмерити следбенике и пронаћи путеве ка координираним активностима: Детерминисање контингентних - ситуационих модела вођења организационих промена, стварање нових организација; Дефинисање бизнис плана, Дизајнирање оптималне организационе структуре

Практична настава

Примењена истраживања у конкретним организацијама уз коришћење студија случаја, и других истраживачких метода. Студенти ће активно учествовати кроз симулације и презентације. Проучавање и сучељавање успешних случајева моделирања савремених организационих система

Литература

1. Petković M., Jančićević N., Bogičević B., (2002) Organizacija, Ekonomski fakultet, Beograd
2. Živković S., (2008.), Strategijski menadžment – upravljanje transformacionim promenama, Univerzitet BK, FTB Jančićević i Danica Karić, Beograd
3. Авлијаш Р., (2010) Предузетништво, Универзитет Сингидунум,
4. Ivancevich J., Konopaske, R., Matteson, M. (2010), Organizational Behavior and Management, Boston, McGraw Hill, Irwin
5. Hitt, M.A., Ireland, R.D., Hoskisson, R.E. (2009), Strategic Management: Competitiveness and Globalization, Thomson, South-Western,

Број часова активне наставе

Теоријска настава:

Практична настава:

Методе извођења наставе

Методолошки приступ извођења наставе подразумева презентацију најважнијих поставки из области економије предузетништва, уз подршку савремених учила и активно учешће студената (анализа студија из праксе, дискусије, консултације, индивидуални и групни рад, симулације и друго.

Предмет 15

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу
Факултет: Факултет техничких наука у Чачку
Студијски програм: Основне студије предузетнички менаџмент
Година студија: трећа година
Назив предмета: Предузетништво и запошљавање
Наставник: Радовановић В. Владимир
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 6
Услов:
Циљ предмета

Упознавање студената теоријом и историјом тржишта рада и запошљавања, макро и микро економским познавањем тржишта рада, одређивање понуде и потражње за радом на нивоу предузећа и националне економије. Индустијски односи, улога и утицај синдиката у преговорима о одређивању цене рада и осталих услова рада и запошљавања. Узроци незапослености и политике за њено смањивање. Савремене тенденције увођења флексибилних облика запошљавања. Улога и значај предузетништва у стварању нових радних места. Мере подстицаја предузетништва и запошљавања.

Исход предмета

Студент се упознаје са основним појмовима, кретањима и законитостима тржишта рада и запошљавања, стиче теоријска и специфична знања из области економије рада и предузетничтва и оспособљавање за адекватну примену у пракси стечених знања и вештина.

Садржај предмета

Теоријска настава

Основни принципи предузетништва као носиоца привредног и друштвеног развоја како националне тако и глобалне економије. Предузетништво као носилац стварања нових послова. Улога и значај малих, средњих и великих предузећа за отварање нових радних места. Квалитет рада: инвестиције у људски капитал као једини креативни ресурс који својим иновативним стваралаштвом чине основ предузетничких активности за отварање нових радних места у циљу запошљавања нових радника. Стварање повољног амбијента и других мера подстицаја за развој предузетништва и креирање нових послова. Запошљавање и врсте запошљавања, флексибилни облици, самошапошљавање, искуства ЕУ. Запосленост и незапосленост и мере утицаја на даље промене. Држава и тржиште рада, флексибилност тржишта рада. Приватне агенције за запошљавање. Савремени индустријски односи, улога и утицај синдиката на колективно преговарање. Економска и професионална заштита запослених. Законске регулативе и радни однос.

Практична настава

Вежбе прате предавања и обухватају разраду програмом предвиђеног градива са разматрањем примера из теорије и праксе

Литература

1. Грозданић, Р.: Предузетништво, Факултет техничких наука Чачак, 2005.
2. Грозданић, Р. И група аутора: Мала и средња предузећа и запошљавање, Институт за развој предузетништва МСП, Београд, 2000.
3. Радовановић, В.: Менаџмент људских ресурса - одабрана поглавља, ФТН Чачак 2009

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Предавања ће бити презентована усменим излагањем праћена презентацијом у Power pointu, интерактивну наставу и вежбе, базиране на примерима из праксе. На вежбама је обухваћен и рад око израде семинарског рада и припрема за његову презентацију.

Предмет 16

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Крагујевцу

Факултет: Економски факултет

Студијски програм: Менаџмент, Маркетинг

Година студија: четврта година (седми семестар)

Назив предмета: Предузетнички менаџмент

Наставник: Бабић М. Верица

Статус предмета: модул Маркетинг (обавезни предмет), модул Менаџмент (изборни предмет), 7. семестар

Број ЕСПБ: 7

Услов:

Основна знања из области менаџмента и организације

Циљ предмета

Предмет је конципиран са циљем да обезбеди студентима стицање основних знања из предузетничког

менаџмента, кроз изучавање више релевантних области: од идентификовања и оцене предузетничке прилике, преко оцене и обезбеђења неопходних ресурса, до раста и опстанка предузећа. Интегративан приступ у остваривању дефинисаног циља подразумева коришћење већ усвојених знања и вештина из области менаџмента, организације, маркетинга и финансија.

Исход предмета

Студенти ће схватити значај предузетништва и различите форме предузетничких активности

- Знање о елементима предузетничког процеса
- Способност анализе и критичка процена идеја
- Доношења одлука на бази некомплетних података
- Способност тимског рада
- Комуникацијске вештине
- Развој капацитета за самостално учење
- Способност примене знања у пракси
- Способност адаптирања на нове ситуације
- Способност рада у тиму

Садржај предмета

Теоријска настава

Предузетништво (појам и развој предузетништва, врсте, значај); Предузетништво у 21. веку - фактори развоја предузетништва; Предузетник (појам, карактеристике и понашање предузетника); Развој креативности; Иновација – базни инструмент предузетништва; Предузетнички процес (карактеристике, модели, елементи); Иницирање предузетничког улагања (идеја, развој идеје, бизнис план, имплементирање идеје); Предузетничке стратегије; Управљање растом послова; Излазне стратегије; Корпоративно предузетништво; Етичка и друштвена одговорност предузетника.

Практична настава:

Израда бизнис плана, анализа студија случајева, интервју са предузетником;

Литература

1. Hisrich, R. D., Peters, M.P., & Shepherd, D. A. (2011). Entrepreneurship, 7th ed., Irvin-McGraw-Hill
2. (преведено седмо издање, издавач Мате Загреб).
3. Наведени уџбеник спада у обавезну литературу, има укупно 654 стране, од којих материја за испит
4. обухвата 369 стране. Додатна препоручена литература обухвата:
 - Allen, K. A. (2009). Launching new ventures, Houghton Mifflin Company, Boston, USA.
 - Baron, A. R., & Shane, A. S. (2005). Entrepreneurship: A process perspective, South-Western, Thomson
5. Corporation.
 - Barringer, B. R., & Ireland, R. D. (2006). Entrepreneurship: Successfully launching new ventures,
6. Pearson Education, Inc., Upper Saddle River, New York.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 3

Практична настава: 2

Методe извођења наставе

Студенти се ангажују у свим облицима теоријске и практичне наставе, кроз самостални и тимски истраживачки рад. У извођењу наставе ангажују се по позиву из пословног окружења и гостујући предавачи, који студенте упознају са актуелним активностима и изазовима.

Универзитету у Нишу

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: Основне академске студије права		
Година студија: Четврта година		
Назив предмета: Право интелектуалне својине		
Наставник: Проф. др Видоје Спасић		
Статус предмета: Обавезан		
Број ЕСПБ: 7		
Услов: Положени испити из Увода у грађанско и Стварно право и Облигационог права		
Циљ предмета Развијање научних сазнања, академских вештина и практичних способности за остваривање и заштиту интелектуалне својине, у националним и међународним оквирима, као и овладавање поступцима, методама и процесима истраживања у овој специфичној и динамичној правној материји.		
Исход предмета Савладавањем програма предмета кроз планиране активности и облике наставе-учења, очекује се да студент 1) схвати генезу и развој права интелектуалне својине, 2) овлада основним појмовима и институтима из области интелектуалне својине, 3) овлада поступком остваривања (правне заштите) права индустријске својине, 3) буде оспособљен за остваривање ауторских и сродних права и заштиту прва интелектуалне својине пред надлежним органима, 3) буде у стању да аналитички и критички сагледа поједине појмове и законска решења у овој материји, нарочито у контексту савременог дигиталног (информатичког) друштва.		
Садржај предмета Појам права интелектуалне својине; Развој интелектуалне својине; Извори права интелектуалне својине; Појам и предмет проналаска; Услови и поступак заштите проналаска; Субјект заштите и права проналазача; Врсте патената; Садржина права и о граничења права на патент; Престанак права на патент; Know-how; Топографија интегрисаних кола; Корисни модели; Правна заштита биљних сорти; Предмет и услови заштите ознака; Врсте ознака; Поступак заштите ознаке; Садржина права и престанак права на жиг; Предмет, услови и поступак заштите дизајна; Садржина и престанак права на дизајн; Предмети услови заштите географске ознаке порекла; Поступак заштите; Садржина права и обим коришћења; Престанак права; Правни промет права индустријска својине; Заштита права индустријске својине; Ауторско дело; Услови заштите ауторског дела; Врсте ауторских дела; Аутор, коаутор, носилац ауторског права; Садржина субјективног ауторског права; Морална права аутора; Имовинскоправна овлашћења аутора; Трајање и ограничења ауторског права, Ауторски уговори, Права интерпретатора, Права произвођача фонограма, Право произвођача видеограма, Право произвођача емисија, Право издавача, Право произвођача база података, Остваривање ауторских и сродних права, Заштита ауторских и сродних права.		
Литература 1. Весна Бесаровић: Право интелектуалне својине, Београд, Правни факултет Београд, 2011. 2. Слободан Марковић, Интелектуална својина, Београд, 2000.		
Број часова активне наставе:	Теоријска настава: 4	Практична настава: 1
Методе извођења наставе Предавања Вежбе Колоквијуми Тестови Истраживачки пројекат (рад студената у истраживачким групама)		

Индивидуалне консултације
Часови семинара (презентација семинарског радова студената)

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: Основне академске студије права		
Година студија: Четврта година		
Назив предмета: Интелектуално стваралаштво у информатичком друштву		
Наставник: Проф. др Видоје Спасић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 6		
Услов: Положени испити из Увода у грађанско и Стварно право и Облигационог права		
Циљ предмета Развијање научних сазнања, академских вештина и практичних способности за спознавање, ост варивање и заштиту интелектуалног стваралаштва, у дигиталном окружењу, као и овладавање поступцима, методама и процесима истраживања у овој специфичној, савременој и динамичној правној материји.		
Исход предмета Савладавањем програма предмета кроз планиране активности и облике наставе-учења, очекује се да студент 1) схвати генезу, развој и трансформацију права интелектуалне својине, 2) овлада основним појмовима и институтима из области интелектуалне својине, у светлу информатичке технологије 3) спозна специфичности карактера и употребе појединих интелектуалних творевина у сајберспејсу, 4) буде оспособљен за остваривање и заштиту права интелектуалне својине пред надлежним органима, у новонасталим околностима 5) буде у стању да аналитички и критички сагледа поједине појмове и законска решења у овој материји, у контексту савременог дигиталног (информатичког) друштва.		
Садржај предмета Појам права интелектуалне својине; Развој интелектуалне својине; Интелектуално стваралаштво; Субјективно ауторско право; Ограничења субјективног ауторског права; Ауторско дело; Услови заштите ауторског дела; Врсте ауторских дела; Аутор, коаутор, носилац ауторског права; Интелектуалне творевине у класичној (аналогној) форми; Специфичност интелектуалних творевина у дигиталној форми; Интерактивне вести; Електронско издаваштво; Мултимедијална дела; Дигиталне слике; Нови форме објављивања и издавања; Основни појмови о структури и функционисању интернета; Технологије везане за ауторско право; Улога нове технологије у контроли коришћења интелектуалних творевина; Дигиталне технике за заштиту од неовлашћене употребе интелектуалних творевина; Криптографија; Сте ганографија; Дигитални потпис; Дигитални водени жиг; Дигитално управљање ауторским правима; Трустед компутинг; Софтверска лиценца; Копилефт.		
Литература 1. Видоје Спасић, Ауторска дела у дигиталном окружењу, Ниш, 2011.		
Број часова активне наставе:	Теоријска настава: 4	Практична настава: 1
Методе извођења наставе Вежбе, Часови семинара (презентација и дискусија семинарских радова студената), Индивидуалне консултације, Истраживачки пројекти студената		

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: Мастер академске студије права		
Година студија: Пета година		
Назив предмета: Ауторско право ЕУ		
Наставник: Проф. др Видоје Спасић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 7		
Услов:		
Циљ предмета Циљ предмета је развијање научних сазнања, способности и академских вештина у процесу истраживања у области ауторског и сродних права; развијање аналитичког размишљања упоређивањем теоријских ставова и могућности њихове примене у реалном правном и друштвеном окружењу у оквиру ЕУ; овладавање научним методама у изучавању релевантне литературе и правних извора, а све у складу са савременим правци ма развоја ауторског права као научне дисциплине.		
Исход предмета Очекује се да савладавањем програма студент успешно може да: 1) спознаје и анализира појмове, институте и принципе ауторског права; 2) критички и аналитички упоређује теоријске ставове и могућност њихове примене у реалном правном и политичком окружењу; 3) компетентно, научно и аргументовано дискутује, истражује и презентује резултате свог научног рада, који ће допринети развоју научне мисли у области ауторског права и развоју система интелектуалног стваралаштва;		
Садржај предмета Настанак и развој Права интелектуалне својине; Извори права интелектуалне својине; Конвенције и Директиве ЕУ у области интелектуалне својине; Ауторска дела; Садржина субјективног ауторског права; Права сродна ауторском праву; Правни промет права интелектуалне својине у оквиру ЕУ; Остваривање и заштита права интелектуалне својине на националном плану и у оквиру ЕУ.		
Литература 1. Весна Бесаровић: Право интелектуалне својине, Београд, Правни факултет Београд, 2011. 2. Видоје Спасић, Ауторска дела у дигиталном окружењу, Ниш, 2011. 3. Слободан Марковић, Интелектуална својина, Београд, 2000. 4. Zhang S, De L OMPI au GATT, la protection internationale des droits da la propriété intellectuell e, Geneva, 1995 5. Tritton G, Intellectuall property in Europe, London, 1996.		
Број часова активне наставе:	Теоријска настава:	Практична настава:
Методе извођења наставе Предавања Вежбе Колоквијуми Тестови Истраживачки пројекат (рад студената у истраживачким групама) Индивидуалне консултације Часови семинара (презентација семинарског радова студената)		

Предмет 4

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: Мастер академске студије права		
Година студија: Пета година		
Назив предмета: Право предузетништва		
Наставник: Проф. др Милена Јовановић – Zattila		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 7		
Услов:		
Циљ предмета Циљ предмета је развијање научних сазнања, способности и академских вештина за успешно обављање пословних активности у предузетничком бизнису. То укључује комплетан процес, почев од стварања пословне идеје и оснивања предузећа, преко управљања текућим пословањем, растом и развојем, све до трансформације предузећа.		
Исход предмета Очекује се да савладавањем програма студент може да: <ul style="list-style-type: none"> • разуме структуру и разлоге настанка права предузетништва, као и улогу и значај малих и средњих предузећа; • развије способност аналитичког приступа правним проблемима, као и да понуди критичке и аналитичке одговоре у делу који се односи на питања ризика и неизвесности са којим се срећу предузетници, њиховог усмеравања ка трговини уместо производњи, улоге државе у процесу развоја предузетништва, као и проблема стихијског оснивања предузећа; • развије способност да компетентно и научно аргументовано дискутује, • истражује и презентује резултате свог научног рада стечена знања примени у пракси. 		
Садржај предмета Дефинисање појма предузетника и предузетништва, стратегије и процеса предузетничког подухвата, стратегије уласка на тржиште, израде бизнис плана, процене новчаних токова, значаја маркетинга у предузетничком подухвату, улоге ризика у понашању предузетника, улоге људских ресурса у предузетништву, правне форме организовања, е-пословање и интернационално предузетништво, подршка развоју предузетништва, излазак из бизниса.		
Литература <ol style="list-style-type: none"> 1. Радослав Авлијаш, Предузетништво, Београд, 2010 2. Марија Чукаловић Каравидић, Предузетништво, Београд, 2010 3. Душан Бобера, Предузетништво, Суботица, 2010 4. Стипе Ловрета, Трговински менаџмент, Београд, 2010 5. Соња Бунчић, Приручник за предузетнике, Нови Сад, 2006 		
Број часова активне наставе	Теоријска настава:	Практична настава:
Методe извођења наставе Вежбе, Часови семинара (презентација и дискусија семинарских радова студената), Индивидуалне консултације, Истраживачки пројекти студената		

Предмет 5

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: Мастер академске студије права		

Година студија: Пета година		
Назив предмета: Предузетништво и менаџмент		
Наставник: Др Срђан Голубовић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 7		
Услов:		
Циљ предмета		
Предмет Предузетништво и менаџмент има за циљ развијање научних сазнања и академских вештина у разумевању настанка и реализације предузетничких идеја, као и процеса остваривања циљева организација ефикасним управљањем организационим ресурсима . Предмет је методолошки и садржајно постављен тако да студентима мастер академских студија права омогући допуну знања стеченог на основним академским студијама и темељно познавање начина регулисања понашања организационих система.		
Исход предмета		
Савладавањем програма очекује се да ће студент бити у могућности да: 1) схвати начин операционализације предузетничких пословних идеја; 2) развије способност систематичног приступа пословима и активностима менаџера; 3) формира критичко мишљење о концепту менаџерских функција; 4) на јасан и недвосмислен начин пренесе знања и начин закључивања стручној и широј јавности.		
Садржај предмета		
Филозофија предузетништва и предузетнички дух; Предузетнички процес; Одређивање потребних ресурса; Држава и предузетништво; Правни оквири предузетништва; Држава и предузетничка инфраструктура; Предузетничко окружење; Појачавање предузетничког духа; Предузетнички намере; Природа међународног предузетништва; Међународно насупрот домаћем предузетништву; Предузетничка стратегија и трговинске препреке; Извори предузетничких идеја; Креативно решавање проблема; Природа и врсте иновација; Интернет трговина као предузетничка компанија; Интелектуално власништво и друга правна питања; Патенти; Заштитни знакови; Ауторска тајна и пословне тајне; У говори ; Пословни план; О снивање и почетак пословног подухвата; Опсег и вредност пословног плана; Писање пословног плана; Употреба и примена пословног плана; Предузетничка стратегија; Ресурси као извор конкурентске предности; Нестабилно окружење и несигурност купаца; Управљање новитетом; Природа и карактер менаџмента; Димензије менаџмента; Сврха и циљеви пословања; Друштвени утицаји и друштвена одговорност менаџера; Друштвени проблеми као пословна прилика; Нове парадигме менаџмента; Детерминанте планирања; Информације; Постављање циљева и процес управљање; Појава друштва знања; Организовање и организационе промене; Предузетничко друштво; Организовање и организациона структура; Форма и функција организација; Друштвени утицај информација; Природа и карактер вођства; Умеће располагања временом; Управљање помоћу циљева; Процес доношења одлука; Ефективне одлуке; Спецификација одлука; Руковођење као посао		
Литература		
1. Robert D. Hisrich, Michael P. Peters, Dean A. Shepherd, Подузетништво, Мате, Загреб, 2012. 2. Питер Дракер, Мој поглед на менаџмент, Адизес, Нови Сад, 2006.		
Број часова активне наставе:	Теоријска настава: 60	Практична настава: 15
Методe извођења наставе		
Предавања, вежбе, индивидуалне и групне консултације, презентација и дискусија семинарских радова студената.		

Предмет 6

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу
Факултет: Правни факултет
Студијски програм: Докторске академске студије права
Година студија:
Назив предмета: Трансфер технологије и заштита права индустријске својине

Наставник: Проф. др Видоје Спасић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 12		
Услов:		
Циљ предмета Овладавање знањима о значају и модалитетим а међународног трансфера технологије у функцији економског развоја у условима глобализације, овладавање знањима о заштити права индустријске својине при међународном трансферу технологије, посебно модалитети те заштите: уговори, међународне конвенције, борба против пиратерије и др.		
Исход предмета Очекује се да савладавањем програма студент може успешно да: 1. Анализира и потпуно препознаје све појмове, институте и категорије у овој материји, 2. Критички и аналитички упоређује теоријске ставове и могућност њихове примене у реалном окружењу, 3. Буде оспособљен за успешан рад на организацији истраживања и технолошког развоја, 4. Непосредно ради на међународном трансферу технологије (закључивање и извршавање конкретних уговора), 5. Директно ради на пословима заштите права индустријске својине при међународном трансферу 6. Постаје компетентан аналитичар процеса трансфера технологије и заштите права индустријске својине и предлагач нових решења у овој области.		
Садржај предмета Предмет и субјекти међународног трансфера технологије; Значај трансфера за привредни развој; Политика трансфера; Облици трансфера технологије; Рестриктивне клаузуле у уговорима о трансферу технологије; Појам и карактеристике правних инструмената преноса технологије; Обим пренетих права и ограничења преноса; Уговори о преносу права; Уговор о цесији права; Уговор о лиценци; Уговор о лизингу; Уговор о франшизингу; Права и обавеза даваоца и примаоца технологије; Посебне одговорности даваоца технологије; Заштита права индустријске својине у националним оквирима; Грађанскоправна и казненоправна заштита; Заштита права индустријске својине у међународним оквирима; Конвенције о заштити права индустријске својине у глобалним оквирима; Регионални извори правне заштите индустријске својине; Трансфер технологије и заштита права индустријске својине у дигиталном окружењу; Утицај глобалне пиратерије и савремених информационо-техничких средстава на трансфер технологије и заштиту индустријске својине; Перспективе и тенденције у преносу и заштити технологије.		
Литература 1. Весна Бесаровић: Право интелектуалне својине, Београд, Правни факултет Београду, 2011 2. Зборник радова, Страна улагања, (припремио М. Божић), Правни факултет у Нишу, 2001. 3. Петровић Љ. Стана, Иновациона политика, Знамен, Београд, 1998. 4. Марковић Слободан, Патентно право, Београд, 1997. 5. Јелисавац Соња, Интелектуална својина: међународна трговина правима интелектуалне својине, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2006.		
Број часова активне наставе:	Теоријска настава:	Практична настава:
Методe извођења наставе Предавања Вежбе Колоквијуми Тестови Истраживачки пројекат (рад студената у истраживачким групама) Индивидуалне консултације Часови семинара (презентација семинарског радова студената)		

Предмет 7

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу

Факултет: Машински факултет		
Студијски програм: Инжењерски менаџмент		
Година студија: Трећа		
Назив предмета: Предузетништво		
Наставник: Милош Д. Милованчевић, Видоје С. Стефановић		
Статус предмета: Обавезан		
Број ЕСПБ: 6		
Услов:		
Циљ предмета Усвајање основних знања о парадигмама, методама, техникама, значаја и улоге предузетника у савременом економском развоју и савладавању основних знања у покретању и вођењу сопственог бизниса.		
Исход предмета Након одслушаног предмета студенти ће бити способни за самосталну процену пословних шанси, њихову тржишну валоризацију, процену сопствених предузетничких способности, разумевање предузетничких стратегија, као и моделирање пословног плана, чиме се остварују предуслови за успешно покретање сопственог предузетничког подухвата и његово вођење у условима тржишне структуре.		
Садржај предмета Теоријска настава Савремени свет предузетништва, Предузетничка револуција, Предузетништво-развојни концепт, Предузетничке перспективе, Разумевање иновативних предузетничких перспектива, Развој креативности и разумевање иновативности, Иницијализација предузетничког подухвата, Финансирање предузетничког подухвата, Креирање пословног плана, Анализа тржишта, Финансијске пројекције, Раст и развој иновативног предузетничког подухвата, Управљање растом и развојем, Глобалне могућности за развој предузетништва, Савремени изазови предузетништва, Континуирани изазови предузетника, Управљање подухватом-сукцесија и континуитет. Практична настава Вежбе на практичним примерима креирања пословног плана виртуалног предузећа заснованог на иновативним технологијама.		
Литература 1. Покрајац С., Предузетништво, Висока пословна школа Нови Сад, 2010. 2. Стефановић В., Предузетништво, ФАБУС, Нови Сад, 2008. 3. Drucker P., Предузетништво, иновације - пракса и принципи, ПС "Грмеч", Београд 1996. 4. Адигес И., Управљање променама, Адигес, Нови Сад 2005.		
Број часова активне наставе:	Теоријска настава: 3	Практична настава: 2
Методe извођења наставе Настава се изводи путем предавања и аудиторних вежби. На предавањима се излажу теоретске основе и принципи предузетништва, предавања су додатно пропраћена карактеристичним студијама случаја. На аудиторним вежбама се детаљније разрађују еоријске поставке дефинисане на предавањима путем практичних примера у интеракцији са студентима.		

Предмет 8

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Електронски факултет у Нишу		
Студијски програм: Електротехника и рачунарство, основне академске студије		
Година студија: Четврта		
Назив предмета: Социјални и правни аспекти информатике		
Наставник: Бојков С. Ванче, Токић И. Теуфик		
Статус предмета: Заједнички, изборни		
Број ЕСПБ: 3		

Услов: нема		
Циљ предмета Упознати студенте са социјалним и правним аспектима информатике и развити друштвену одговорност у односу на професионални рад у области рачунарства и информатике		
Исход предмета Да студенти знају права и обавезе у оквиру рачунско информатичке професије, познају коцепте приватности и заштите права		
Садржај предмета Инжењерска етика (ИЕЕЕ Етички код). Домаћа и међународна правна регулатива. Ауторска права. Патенти. Заштита производа. Лиценцирање производа. Технике заштите. Гаранција. Уговарање. Процедуре јавних набавки. Информатички криминал. Рачунарско вештачење		
Литература 4. Software Engineering Code of Ethics and Professional Practice, http://www.acm.org/about/se-code 5. Закон о ауторским и сродним правима (Сл. лист СРЈ, бр 24/98) 6. Кривични закон Србије (Сл. лист РС, бр 85/2005) 7. Denis I., Crime and the Net: An overview of criminal activity on the internet and legal community's response, http://www.law.ttn.edu/cyberspc/jour10.htm		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 1
Методe извођења наставе Предавања; Консултације.		

Предмет 9

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу
Факултет: Електронски факултет у Нишу
Студијски програм: Рачунарство и информатика, мастер академске студије
Година студија: Прва
Назив предмета: Предузетништво и планирање у високим технологијама
Наставник: Иван Милентијевић, Милорад Тошић
Статус предмета: Заједнички, изборни
Број ЕСПБ: 4
Услов: нема
Циљ предмета Да се омогући студентима стицање знања о основним концептима предузетништва, да се упознају са могућностима комерцијализације технолошке идеје, пре свега софтверског или хардверског производа или ИТ услуге, и да стекну основна искуства у формирању бизнис плана и планирању трошкова за ИТ пословни подухват.
Исход предмета Студенти ће после завршеног курса бити оспособљени да процене технолошку идеју, истраже пословне могућности и формирају пословни план којим ће технолошку идеју трансформисати у одржив ИТ пословни подухват.
Садржај предмета Теоријска настава: Предузетништво - од идеје до одрживог посла. Евалуација технолошке идеје. Истраживање тржишта. Могућности комерцијализације технолошке идеје или решења - пословни модели и приступи - старт ап, лиценцирање, заштита интелектуалне својине. Бизнис план, значај и структура. Анализа алтернатива, вишекритеријумска анализа. Естимација у ИТ производима и ИТ услугама - квантитативни модели. Обезбеђивање финансирања. Статистичка теорија одлучивања. Лидерство у високотехнолошком предузетништву. Практична настава: Формирање презентација идеје: investment, sales, management. Дискутовање идеја.

Истраживање тржишта и евалуација пословних могућности. Анализа изводљивости, SWOT анализа, анализа алтернатива. Процена цене пројекта, животни циклус производа и услуга - квантитативни модели. Трошкови, приходи, анализа маргина. Бизнис план - формирање плана за предложену идеју и бизнис модел.		
Литература		
1. Barry W. Boehm, Software Engineering Economics, Prentice Hall (1981)		
2. Guy Kawasaki, The Art of the Start, Must Read Summaries (2011)		
3. Karen Gadd, TRIZ For Engineers: Enabling Inventive Problem Solving, Wiley (2011)		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 1
Методe извођења наставе		
Предавања, аудиторне вежбе, консултације, решавање пројектних задатака кроз рад у оквиру малих тимова. Презентације решења пројектних задатака и дискутовање примењених решења.		

Предмет 10

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Нишу		
Факултет: Економски факултет у Нишу		
Студијски програм: Менаџм.предузећа, Маркетинг, Међунар.менџм., Менаџм. у туризму, основне академске студије		
Година студија: Друга		
Назив предмета: Предузетништво		
Наставник: Надица Фигар		
Статус предмета: Заједнички, обавезни, изборни		
Број ЕСПБ: 7		
Услов: нема		
Циљ предмета		
Упознавање са атрибутима предузетника и суштином предузетничке активности, фазама развоја предузетничког подухвата, предузетничким стратегијама и организационим формама пеализације предузетничког подухвата.		
Исход предмета		
Стечена знања и вештине за креирање и реализацију предузетничког подухвата		
Садржај предмета		
Суштина и врсте предузетничке активности. Атрибути предузетника. Типови предузетника. Детерминанте за развој предузетништва. Предузетнички процес. Предузетнички подухват. Предузетничке стратегије. Организационе форме за реализацију предузетничког подухвата. Улога државе у развоју предузетништва.		
Литература		
1. Слободан Покрајац, Драгица Томић: Предузетништво, Алфа-граф, Нови Сад, 2010.		
2. Влајко Петковић: Предузетништво, Виша пословна школа Чачак, Чачак, 2007.		
3.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 4	Практична настава: 2
Методe извођења наставе		
Предавања и семинарски/приступни радови.		

Универзитет у Новом Саду

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Факултет техничких наука		
Студијски програм: Инжењерство информационих система		
Година студија: 3.		
Назив предмета: Иновације и предузетништво у високотехнолошким предузећима		
Наставник: Проф. др Славица Митровић		
Статус предмета: Обавезни		
Број ЕСПБ: 4		
Услов: -		
Циљ предмета Циљ предмета Иновације и предузетништво у високотехнолошким предузећима јесте да омогући студентима да разумеју концепте предузетништва у предузећима која припадају групи високотехнолошких предузећа, првенствено ИКТ сектору. Циљ предмета је да код студената развије способности (1) анализе технолошких и пословних промена и карактеристика нових пословних модела на тржиштима високих технологија (2) препознавања концептуалног оквира и аналитичких алата неопходних за креирање и развој предузетништва у овој области, (3) синтезе неопходних знања и вештина за рад у оваквим предузећима.		
Исход предмета Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) стекну основна знања о аналитичком оквиру и користе алате за развијање стратешких пословних модела и маркетинг планова за високотехнолошке производе и услуге; (2) да на основу резултата анализе изводе закључке о захтевима клијената/купаца на тржиштима која можда још увек нису креирана; (3) обликују стратешки и маркетинг план који интегришу софистициран технолошки развој са брзорастућим захтевима купаца у овој области; (4) разумеју одабрана подручја нових технологија и услуга за МСП и тржишне нише.		
Садржај предмета Упознавање са кључним појмовима – предузетништво, иновације, промене, технологија, Предузетништво и високотехнолошко предузетништво: кључне сличности и разлике, основни појмови; аналитички оквир којим ће се дефинисати потенциране разлике и јединствени аспекти високотехнолошких предузећа, производа и тржишта. Карактеристике предузетника, потребне вештине и знања. Место високотехнолошког предузетништва у свету, Европи и Србији: резултати, сличности, заједничке особине и кључне различитости. Иновације и технолошке иновације, управљање иновацијама. Карактеристике иновативних предузећа - стил руковођења, организациона структура, иновирање процеса, обука запослених, креирање климе за подстицај иновативних активности. Избор пословног модела: примери пословних модела, значај иновација, препознавање промена у захтевима купаца и тржишту, креирање промена. Мисија, циљеви и организациона структура високотехнолошког предузећа. Високотехнолошки производи и високотехнолошко окружење: интеракција, изазови и претње опстанку. Важност стандардизације на високотехнолошким тржиштима, заштита интелектуалне својине, патенти и права. Изазови који се пред предузетника у високотехнолошком предузећу постављају: развијање личних способности и вештина, значај решавања иновативних проблема, доношење одлука, иновирање знања, спровођење иновационих активности у предузећу. Тржишни наступ високотехн. предузећа: креирање стратегије наступа, тржишта која треба креирати; стратегијско планирање у високотех. предузећима. Умрежавање предузетника, партнерства, институције које помажу развој високотехнолошког предузетништва. Финансијски извори, пројектни изазови, брендирање и модели одлучивања.		
Литература 8. Lang, The High Tech Entrepreneurs Handbook, Prentice Hall, 2001. 9.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 2
Методe извођења наставе		

Настава на предмету се одвија кроз предавања и вежбе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су основа дискусије. Предавања делом реализују гостујући предавачи. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама и самостално. Током наставе, студенти ће бити у прилици да самостално анализирају актуелне примере из ове области и упознају се са представницима ИКТ сектора (ИКТ кластер Војводине).

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду
Факултет: Факултет техничких наука
Студијски програм: Иновације и предузетништво
Година студија: 4.
Назив предмета: Предузетништво у високим технологијама
Наставник: проф. др Јелена Бороцки
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 5
Услов: -
<p>Циљ предмета</p> <p>Циљ предмета Предузетништво у високим технологијама јесте да омогући студентима да разумеју концепте предузетништва у предузећима која припадају групи високотех. предузећа, првенствено ИКТ сектору. Циљ предмета је да код студената развије способности (1) анализе технолошких и пословних промена и карактеристика нових пословних модела на тржиштима високим технологија (2) препознавања концептуалног оквира и аналитичких алата неопходних за креирање и развој предузетништва у овој области, (3) синтезе неопходних знања и вештина за рад у оваквим предузећима.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) стекну основна знања о аналитичком оквиру и користе алате за развијање стратешких пословних модела и маркетинг планова за високотехнолошке производе и услуге; (2) да на основу резултата анализе изводе закључке о захтевима клијената/купаца на тржиштима која можда још увек нису креирана; (3) обликују стратешки и маркетинг план који интегришу софистициран технолошки развој са брзорастућим захтевима купаца у овој области; (4) разумеју одабрана подручја нових технологија и услуга за МСП и тржишне нише.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p>Предузетништво и високотехнолошко предузетништво: кључне сличности и разлике, основни појмови; аналитички оквир којим ће се дефинисати потенциране разлике и јединствени аспекти високотехнолошких предузећа, производа и тржишта. Место високотехнолошког предузетништва у свету, Европи и Србији: резултати, сличности, заједничке особине и кључне различитости. Крива развоја технологије, брзина промене, кључни трендови у области, прихватање технолошких иновација. Технолошки парадокс. Технолошки развој и предвиђање тех. развоја. Избор пословног модела: примери пословних модела, значај иновација, препознавање промена у захтевима купаца и тржишту, креирање промена. Мисија и циљеви високотехнолошког предузећа. Организациона структура високотехнолошког предузећа (ЕИ структура), тимови и начин пословања. Високотехнолошки производи и високотехнолошко окружење: интеракција, изазови и претње опстанку. Важност стандардизације на високотехнолошким тржиштима, заштита интелектуалне својине, патенти и права. Изазови који се пред предузетника у високотехнолошком предузећу постављају: развијање личних способности и вештина, значај решавања иновативних проблема, технике решавања, иновирање знања, спровођење иновационих активности у предузећу. Тржишни наступ високотехн. предузећа: креирање стратегије наступа, тржишта која треба креирати; стратегијско планирање у високотех. предузећима. Умрежавање предузетника, партнерства, институције које помажу развој високотехнолошког предузетништва. Финансијски извори, фондраисинг, пројектни изазови, брендирање и модели одлучивања.</p>
Литература

1. Бороцки, Ј., Видицки, П., “Предузетништво у високим технологијама - електронска скрипта“, 2012.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 3

Методe извођења наставе

Настава на предмету се одвија кроз предавања и вежбе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су основа дискусије. Предавања делом реализују гостујући предавачи. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама и самостално. Током наставе, студенти ће бити у прилици да самостално анализирају актуелне примере из ове области и упознају се са представницима ИКТ сектора (ИКТ кластер Војводине).

Предмет 3

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду

Факултет: Факултет техничких наука

Студијски програм: Иновације и предузетништво

Година студија: 4.

Назив предмета: Развој предузетничког подухвата

Наставник: доц. др Жељко Текић

Статус предмета: Изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: -

Циљ предмета

Општи циљ предмета је да на једном месту обједини знања неопходна за покретање предузетничког пословног подухвата и да их кроз интеграцију до тада наученог понуди у форми алгорита како стићи од идеје до тржишта. У том смислу, циљ предмета је да код студената развије способности: (1) генерисања и прикупљања идеја, (2) анализе тржишта и уочавања тржишних ниша (3) процене неопходних знања и сарадника, (4) развоја и заштите идеје (5) обезбеђивања финансија, (6) креирања маркетинг стратегије и (7) наступа на тржишту. Предмет има за циљ да помогне разумевању предузетничког начина размишљања и понашања кроз холистички приступ. Овај предмет је фокусиран на започињање и развој новог предузетничког подухвата.

Исход предмета

Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) коришћењем различитих техника генеришу и прикупљају идеје, (2) анализирају тржишни сегмент од интереса и препознају могуће тржишне нише (3) процене скуп неопходних знања и на основу њега формирају предузетнички тим, (4) да планирају и учествују у развоју идеје и њеној заштити кроз права интелектуалне својине, (5) да препознају и приступе потенцијалним изворима финансија, (6) да осмисле маркетинг стратегије и наступ на тржишту.

Садржај предмета

Развој предузетништва: различити програми, институције и методологије. Екстерно и интерно развијање предузетничког подухвата. Утицај карактеристика региона/државе на развој предузетништва. Где почиње предузетнички подухват? Где је проблем? Како до идеје? Ко су потенцијални купци и зашто? Ко су конкуренти и како ће се створити? Шта треба да знам и ко то зна? Како до сарадника? Релације: идеја, модел, прототип, производ. Како да заштити идеју/производ/тржишни наступ у почетним фазама пословања МСП. Различити програми развоја предузетништва. Од кога тражити и како финансијску подршку? Како прићи купцу? Могућности прилагођавања МСП променљивим захтевима купаца. Како освојити тржиште?

Литература

4. Magnus Klofsten, „The Business Platform – Entrepreneurship and management in the early stages of a firms development,, Technology Innovation International, Luxemburg, 2010.
5. Бојовић, Шенк, Рашковић, Станчу Миросављевић, Бороцки, Радовановић, „Водич за иновативне предузетнике“, Конекта консалтинг, 2007.
6. Ненад Пенезић, „Предузетништво“, Академска књига, 2008.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 3

Методe извођења наставe

Настава на предмету се одвија кроз предавања, вежбе и истраживачки рад са циљем да се одабрана идеја преведе кроз све фазе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су база за дискусију. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама и самостално. Део наставе ће захтевати истраживачки рад на терену – интервјуе са потенцијалним корисницима, посете банкама и слично.

Предмет 4

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Факултет техничких наука		
Студијски програм: Иновације и предузетништво		
Година студија: 4.		
Назив предмета: Модели отворених иновација и корпоративно предузетништво		
Наставник: проф. др Славица Митровић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 5		
Услов: -		
Циљ предмета		
Циљ предмета Модели отворених иновација и корпоративног предузетништва јесте: (1) увиђање и дефинисање значаја отворених иновација и корпоративног предузетништва за побољшање резултата предузећа, (2) разумевање основних концепта отворених иновација и њиховог утицаја на конкурентску предност предузећа.		
Исход предмета		
Студенти који одслушају предмет и положи испит су оспособљени да: (1) дефинишу употребу отворених иновација у предузећима (2) самостално креирају нове производе и услуге и (3) разумеју значај и начин реализације корпоративног предузетништва у предузећу и промене које отворене иновације стварају.		
Садржај предмета		
Концепт иновација: линеарни и интерактивни модел. Парадигме отворених и затворених иновација, теорија отворених иновација. Пословни модели. Отворени модел иновација: карактеристике, примери, парадигме; предузетништво и отворени модели иновација; отворене иновације и заштита интелектуалне својине. Отворена предузећа: примена отворених модела иновација у различитим индустријским/привредним сегментима; Транзиција: стратегије и тактике отворених модела иновација. Отворено предузеће: пословни процеси, процеси одлучивања и процеси креирања знања и вредности; Дефинисање корпоративног предузетништва. Облици корпоративног предузетништва. Аспекти корпоративног предузетништва. Модели корпоративног предузетништва. Предузетничка организациона култура. Предузетничка инфраструктура. Корпоративни предузетник - вештине и карактеристике. Алати корпоративног предузетништва.		
Литература		
5. Мирјана Цвијић, Јелена Бороцки, “Отворени модели иновација“, ФЕФА, Београд, 2012.		
6. Michael H. Morris, „Corporate Entrepreneurship & Innovation“, Thomson /South-Western Publishing, 2011.		
7. Henry W.Chesbrough, „ Open Innovation – the new imperative for creating and profiting from technology“, Harvard Business School Press, Boston, 2002.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 3
Методe извођења наставe		
Настава на предмету се одвија кроз предавања и вежбе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су база за дискусију. Предавања делом реализују гостујући предавачи. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама и самостално.		

Предмет 5

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Факултет техничких наука		
Студијски програм: Иновације и предузетништво		
Година студија: 4.		
Назив предмета: Анализа предузетничког окружења		
Наставник: проф. др Славка Николић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 5		
Услов: -		
Циљ предмета Циљ предмета Анализа предузетничког окружења јесте да развија код студената способности (1) сагледавања карактеристика предузетничког подухвата, као и значаја анализе предузетничког окружења; (2) способности примене одговарајућих техника и алата за анализу окружења које треба да потпомогну развој предузетничког подухвата и иновативних решења у условима ограничених ресурса; (3) уочавања најновијих инструмената развоја предузетништва у одређеним регионима.		
Исход предмета Студенти ће бити оспособљени да (1) јасно сагледају значај предузетништва за развој и успешност пословања, као и значај маркетинга и креирања маркетинг планова; (2) оцене окружење утицајно за предузетнички подухват; (3) креирају основне елементе маркетинг плана.		
Садржај предмета Уводни део: основни појмови, значај и утицај окружења на ниво предузетничке културе у предузећу. Анализа тржишта (интерног и екстерног). Екстерне анализе: пословно и економско окружење (PEST), тржиште, величина, раст, сегментација, трендови; купци, корисници, сегментација; Конкуренција (Портерових пет сила, Hirschman-Hirschmanов индекс). Интерне анализе. Анализа успешности компаније: Портфолио предузећа; Продаја, удео на тржишту, профитна маргина; Сегменти купаца, корисника; Информациони систем у употреби; Постављени циљеви и стратегије које се користе; Маркетинг активности; Организација маркетинга; Организација продаје и дистрибуције; Сарадња са другим организационим функцијама; GAP анализе. Употреба маркетинга да би се разумела, креирала, пренела и испоручила вредност. Иновација вредности. Тржишна динамика иновације вредности. Анализе тренутне позиције предузећа на тржишту: BCG портфолио анализе; GE McKinsey портфолио анализе. Маркетинг план: сврха, елементи, спровођење и контрола. Извори информација. Маркетиншки циљеви и стратегије, стратегијска улога и задаци маркетинга. Веза стратегијског планирања и маркетинга. Фокус пажње и кључни елементи успеха. Принципи стратешког позиционирања: позиционирање производа и позиционирање предузећа. Комуницирање са тржиштем. Маркетинг mix. Герила маркетинг. Примери маркетинг планова за предузећа различитих профила и различите индустријске сегменте. Иновативни маркетинг инструменти.		
Литература 3. Николић, С., Ћелић, Ђ., „Маркетинг планови“, ФТН, Нови Сад, 2012. 4. Leonard Lodish, „Entrepreneurial Marketing: Lessons from Wharton’s Pioneering MBA Course“, John Wiley and Sons Inc, 2007.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 3
Методе извођења наставе Настава на предмету се одвија кроз предавања и вежбе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су база за дискусију. Предавања делом реализују гостујући предавачи. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама. Део вежби се одвија кроз посету одговарајућим организацијама – пословним инкубаторима, кластерима, развојним агенцијама и слично.		

Предмет 6

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Факултет техничких наука		
Студијски програм: Иновације и предузетништво		
Година студија: 4.		
Назив предмета: Предузетничке стратегије		
Наставник: доц. др Жељко Текић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 5		
Услов: -		
Циљ предмета Циљ предмета Предузетничке стратегије јесте (1) развој и јачање предузетничке оријентације у размишљању студената, (2) интеграција предузетничке оријентације и стратешког доношења одлука у развоју предузетничког подухвата, (3) разумевање фаза животног циклуса предузетничког подухвата и (4) различитих стратегија и приступа у који се примењују при покретању, расту и развоју предузетничког подухвата. Циљ предмета је да се интегришу компоненте предузетничког и стратешког размишљања неопходна инжењерима који покрећу сопствени предузетнички подухват или су део предузетничког тима у раној фази развоја. Овај предмет је фокусиран на раст постојећег предузетничког подухвата.		
Исход предмета Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) препознају фазу у којој се предузетнички подухват налази, (2) анализирају унутрашње и спољашње чиниоце који утичу на раст и развој предузетничког подухвата у одређеној фази (3) предлажу и пореде различите стратегије развоја производа, наступа на тржишту, прикупљања финансија зависно од величине организације и фазе животног циклуса са позиције предузетника или инжењера који је део предузетничког тима задужен за развој производа или интеграцију.		
Садржај предмета Стратешки и тржишни начин пословања МСП. Предузетничка оријентација vs. стратегија. Развој предузетништва кроз стратегијски план развоја предузећа. Животни циклус предузетничког подухвата. Предузетништво vs. мали бизнис. Предузетнички подухват и окружење. Циљеви и ресурси. Улога предузетника. Предузетнички тим. Стратегије уласка на тржиште. Освајање нових тржишта. Прилагођавање производа. Маркетинг стратегије предузетничког подухвата. Герила маркетинг. Стратегије раста. Интернет као инфраструктура за раст. Приступ финансијама за раст. Стратегије заштите интелектуалне својине.		
Литература 4. Berry, M., "Strategic Planning in Small High Tech Companies", Long Range Planning, Vol. 31, No. 3, pp. 445 – 466, 1998.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 3
Методe извођења наставе Настава на предмету се одвија кроз предавања и вежбе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су база за дискусију. Предавања делом реализују гостујући предавачи – најчешће предузетници који су развили сопствени бизнис. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама и самостално и биће базиран на анализи студија случаја и обликовања стратегија за конкретне проблеме.		

Предмет 7

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Факултет техничких наука		
Студијски програм: Иновације и предузетништво		
Година студија: 4.		
Назив предмета: Управљање интелектуалним капиталом предузећа		
Наставник: доц. др Жељко Текић		
Статус предмета: Изборни		
Број ЕСПБ: 5		
Услов: -		
Циљ предмета Циљ предмета Управљање интелектуалним капиталом предузећа јесте да студентима пружи (1) основна знања која се тичу проблема, изазова, основних концепата и техника које се односе на мерење и управљање интелектуалним капиталом предузећа и (2) знања о утицају интелектуалног капитала на конкурентност предузећа. Основни принцип предмета јесте усвајање концепта животног циклуса у процесу управљања интелектуалним капиталом предузећа и посматрање процеса предузећа са становишта стратегијских и тактичких процеса неопходних за повећање вредности интелектуалног капитала и конкурентске предности предузећа. Нагласак предмета је на проучавању реалних примера и практичних решења (примене) у пословним системима.		
Исход предмета Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит су оспособљени да: (1) одреде основне захтеве у инфраструктури предузећа који су неопходни како би се обезбедило управљање интелектуалним капиталом у предузећу; (2) користе алате за стратегијске и тактичке процесе управљања интелектуалним капиталом; (3) процењују утицај технологије и иновација на интелектуални капитал и његово управљање; (4) идентификују захтеве појединачних области/привредних сегмената у спољашњем окружењу. Такође, студенти ће бити способни да разумеју значај интелектуалног капитала за креирање конкурентске предности предузећа и процене и објасне различите моделе мерења интелектуалног капитала.		
Садржај предмета Увод – основни појмови, дефиниције, различити приступи, значај и улога интелектуалног капитала за развој предузећа и региона, еволуција интелектуалног капитала и његова вредност за пословање предузећа. Концепт управљања интелектуалним капиталом. Класификација интелектуалног капитала. Управљање и вредновање интелектуалног капитала, фазе управљања; различите категорије активности управљања интелектуалним капиталом које осигуравају креирање вредности у предузећу. Интелектуални капитал и иновативно предузеће. Промена парадигме иновирања у предузећу, иновације које потичу изван предузећа (клијенти, добављачи, партнери). Животни циклус предузећа и интелектуални капитал. Модел отвореног предузећа. Стратегија иновирања и интелектуални капитал; мапирање иновација. Планирање, спровођење и контрола аудита интелектуалног капитала. Мерење интелектуалног капитала (различите методе и индикатори; мерење интелектуалног капитала у предузећима и регионима; извештавање). Иновирање као стратегија. Тактички и стратегијски процеси управљања интелектуалним капиталом. Разлике у производним и услужним предузећима. Управљање интелектуалним капиталом и утицај на стварање нових вредности у предузећу.		
Литература 1. Чабрило, С., Узелац, З., „Основе концепта управљања интелектуалним капиталом“, Фабус, Нови Сад, 2004. 2.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 3
Методе извођења наставе Предавања су аудиторна, док се на вежбама рад одвија делом аудиторно у радним групама са циљем решавања проблема мерења интелектуалног капитала у предузећу (конкретни примери). Током вежби, студенти ће користити у неком обиму и лабораторију – рачунаре – како би се упознали са софтвером за мерење инт. капитала.		

Предмет 8

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: Правни факултет		
Студијски програм: Основне академске студије права		
Година студија: 3.		
Назив предмета: Право интелектуалне својине		
Наставник:		
Статус предмета: Обавезан		
Број ЕСПБ: 8		
Услов: -		
Циљ предмета Стицање продубљених знања из области права интелектуалне својине, односно ауторског и сродних права, као и патента, жига, ознака географског порекла и дизајна		
Исход предмета Студенти ће на потпунији начин упознати национално, међународно и наднационално право интелектуалне својине. Стечена знања ће им омогућити да се активно укључе у даља научна истраживања у тој области. Они ће бити оспособљени да критички анализирају актуелна нормативна решења и да на директан или индиректан начин допринесе имплементацији европских и светских стандарда у правни систем Републике Србије, што је посебно значајно са становишта укључивања нашег друштва у савремене интеграционе процесе.		
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Појам, предмет и правна природа права интелектуалне својине; Ауторско право (појам, ауторско дело, садржина права, субјекти, ограничења права, пренос, трајање, остваривање, заштита); Сродна права; Патент (појам, садржина права, поступак за признање права, ограничења, трајање, заштита); Жиг (појам, садржина права, поступак за признање права, ограничења, трајање, заштита); Ознаке географског порекла (појам, садржина права, поступак за признање права, ограничења, трајање, заштита); Дизајн (појам, садржина права, поступак за признање права, ограничења, трајање, заштита).		
Литература Марковић М. Слободан, Поповић В. Душан, „Право интелектуалне својине“, Правни факултет Београд, 2013.		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2	Практична настава: 0
Методе извођења наставе Интерактивна предавања, консултације, семинарски радови		

Предмет 9

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду		
Факултет: УНЕСКО Катедра за предузетништво на УНС-у		
Студијски програм: Предузетништво		
Година студија: 5.		
Назив предмета: Увод у предузетништво		
Наставник: Бахрија, А., Умиханић		
Статус предмета: Обавезни		
Број ЕСПБ: 6		
Услов: -		
Циљ предмета Развити интерес код кандидата за континуирано усвајање предузетничких знања ради јачања њихове личне конкурентности, као и конкурентности организација у којима ће деловати по завршетку студија.		

Исход предмета

- Опште способности: Знање и вештине стечене на наставном предмету Увод у предузетништво омогућавају развој предузетничког капацитета на нивоу појединца, што му омогућава да сам или заједно са партнерима покрене успешан предузетнички подухват. Усвојен проактивни однос према променама, те креативно и иновативно понашање у идентификацији и решавању проблема стварају реалне претпоставке за рад у интердисциплинарним тимовима, како у профитним исто тако и у непрофитним организацијама.

- Предметно-специфичне способности: Разумевање важности и значаја предузетништва на нивоу појединца, организације и друштва у целини. Разумевање природе започињања предузетничког процеса кроз троугао предузетник, предузетничка прилика и потребна средства, те темељних облика започињања предузетничког подухвата: оснивања новог бизниса, куповина постојећег бизниса и франшизинг. Разумети важност изградње предузетничке инфраструктуре.

Садржај предмета

Теоријска настава: Увод у предузетништво, Теорије предузетништва у склопу економских теорија, Развијање успешне пословне идеје, Од идеје до предузетничке фирме, Предузетнички пројекат – бизнис план, Темелјни облици започињања бизниса, Инфраструктура за развој предузетништва, Предузетништво малих бизниса, Корпорацијско предузетништво, Социјално предузетништво, Изазови предузетништва у 21. веку, Нови трендови у економији и предузетништву, Предузетници 21. века.

Пројекти: Кандидат у току извођења наставе ради два пројекта. Пројекти се раде на темељу унапред дефинисане форме. Првим пројектом се од кандидата захтева да кроз процес генерисања предузетничке идеје одабере идеју за коју верује да има довољан потенцијал за реализацију успешног бизниса. Применом утврђене методологије врши се евалуација идеје са различитих аспеката изводљивости. Другим пројектом се од кандидата захтева да изради детаљан бизнис план за реализацију бизниса на темељу предузетничке идеје из првог пројекта.

Семинарски рад: Обрада теме, усаглашене са кандидатом на темељу његових компетенција и изражене спремности за рад на теми, из подручја које покрива садржај предмета. Рад мора имати истраживачки карактер, што подразумева провођење примарног истраживања од стране кандидата. После прихватања семинарског рада, кандидат ради презентацију.

Литература

1. Barringer B. R, Ireland R. D. Entrepreneurship - successfully launching new ventures Pearsons Prentice Hall, New Jersey, 2006
2. Timmons A. Jeffry, Spinelli S. New Venture Creation McGraw Hill International Edition, 2007
3. Дедић М, Умиханић Б., Основе менаџмента и предузетништва, Економски институт Тузла, Тузла, 2004
4. Глас М, Краљета В, Пшенични В. Подузетништво за 21. стољеће, Загреб, 1999

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 3

Практична настава: 2

Методe извођења наставе

Предавања (3 часа недељно, у току семестра). Практична настава (2 часа недељно, у току семестра).

Предмет 10

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет у Новом Саду

Факултет: УНЕСКО Катедра за предузетништво на УНС-у

Студијски програм: Предузетништво

Година студија: 5.

Назив предмета: Предузетништво у креативним индустријама

Наставник: Јелена В. Бороцки, Младен М. Радишић

Статус предмета: Изборни

Број ЕСПБ: 4

Услов: -

Циљ предмета

Основни циљ предмета јесте да укаже на креативне индустрије као извор предузетничких шанси и да, на једном месту, обједини знања неопходна за покретање предузетничког подухвата у њима. Циљеви предмета односе се на развијање следећих способности код студената: (1) разумевање предузетничког потенцијала који нуде креативне индустрије и специфичности креативних индустрија, (2) анализа тржишта и уочавања тржишних ниша, (3) процена неопходних знања и сарадника за покретање посла и управљање људским ресурсима у креативним индустријама, (4) обезбеђивање финансија и других видова подршке, (5) креирање стратегије за отварање нових тржишта и (6) креирање стратегије за интернационализацију пословања.

Исход предмета

Студенти који одслушају предмет, изврше предиспитне обавезе и положи испит оспособљени су да: (1) искористе знања у вези са креативним индустријама као извором идеја за предузетнички подухват; (2) науче да раде као део тима и сарађују са другима који се разликују од њих, што је уочено као кључни проблем оснивача и запослених у креативним индустријама; (3) овладају процесом валоризације производа/услуге и начином како цену образложити клијенту, поготово ако је производ такав да нема јасну структуру (шта га чини), (4) да планирају и учествују у развоју идеје и њеној заштити кроз права интелектуалне својине, (5) да унесу пословну структуру у начин размишљања.

Садржај предмета

Уводни део: основни појмови, секторски оквир креативних индустрија, сличности и разлике са осталим привредним гранама, класификација. Креативност као друштвена вредност. Креативне индустрије и економија знања. Основни принципи и обрасци управљања у креативним индустријама. Комерцијализација креативне индустрије. Карактеристике лидера у креативним индустријама. Утврђивање вредности запослених у креативним индустријама. Заштита интелектуалне својине. Функционисање тимова и избор сарадника; руководиоци, организациона клима и релације креативне индустрије са спољашњим окружењем. Примери добре праксе. Растући значај креативне индустрије у ЕУ и светским оквирима, упоређивање. Кластер креативне индустрије. Предузетничке особине учесника у креативним индустријама, развијање предузетничких и иноваторских особина. Финансијска одрживост предузећа у креативним индустријама: извори финансирања, креирање добити од иновација у овој индустрији; правни аспекти релевантни за овај сектор. Другачији начини организовања предузећа из креативне индустрије; стилови управљања неопходни у предузећима снажног креативног потенцијала; креирање система награђивања у предузећима креативне индустрије. Иновирање у услугама – ток иновирања и животни век услуге, моменти увођења нових услуга.

Литература

1. Адигес И, Менаџмент за културу, Нови Сад, АСЕЕ, 1995
2. Хартли Џ, Креативне индустрије, Београд, Clio, 2007
3. European Parliament Resolution on Cultural Industries, European Parliament, 2003

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Настава на предмету се одвија кроз предавања и вежбе. Предавања комбинују теорију и практичне примере који су база за дискусију. Предавања делом реализују гостујући предавачи – предузетници који су развили сопствени бизнис у креативним индустријама. У оквиру вежби, рад ће се одвијати у групама и самостално, и кроз креативне радионице. Део наставе ће захтевати истраживачки рад на терену – интервјуе са потенцијалним корисницима, посете банкама и слично. Сваки студент је у обавези да до 5 радних дана проведе на пракси у неком од предузећа из Кластера креативних индустрија Војводине, према својим афинитетима. Студенти ће решавати конкретне проблеме (case study) компанија из специфичне групе индустрија које се зову креативне индустрије, организовани у групама и од самог почетка предавања.

Државни универзитет у Новом Пазару

Предмет 1

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: Спорт и физичко васпитање		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МЕНАЏМЕНТ И МАРКЕТИНГ У СПОРТУ		
НАСТАВНИК: Доц др. Адем Прељевић; Сарадник:Доц. др Адем Прељевић		
СТАТУС ПРЕДМЕТА: обавезан		
БРОЈ ЕСПБ: 5		
УСЛОВ : нема посебног услова		
ЦИЉ ПРЕДМЕТА: Циљ је овог програма да студенти упознају методологију вредновања економских учинака спорта, узимајући у обзир његове друштвене вредности. Циљ менаџмента и маркетинга у спорту је да се студенти упознају са савременом организацијом спорта и да овладају методологијом за израду програма у спорту .		
ИСХОД ПРЕДМЕТА: Савладавањем програмског садржаја студенти се оспособљавају за коришћење знања из маркетинга и менаџмента у спорту.		
САДРЖАЈ ПРЕДМЕТА: <i>Теоријска настава</i> <ul style="list-style-type: none"> • Увод у менаџмент и маркетинг у спорту :Појам, предмет, циљ, задаци и садржај менаџмента. • Организација као окружење менаџмента.. • Теорија и пракса општег менаџмента у менаџмент у спорту- • Менаџмент у спорту: Организација спорта према подручјима делатности, структура и број спортских организација, удружење спортских организација, врсте и облици менаџмента у спорту . • Планирање менаџмента у спорту . • Менаџмент у спорту и етички принципи. • Менаџмент у професионалном спорту. • Примена маркетинга у подручју спорта : тржиште спортских програма, носиоци спортских програма индустрија спорта ,спортски аудоторијум. • Економска валоризација различитих спортских програма: ногомета, кошарке, рукомета, пливања, тениса, голфа, спорта у туризму, фитнес-програми и др. • Маркетинг и производи спорта. • Маркетинг спортског имиџа. • Маркетинг спортских манифестација . • Маркетинг спортских услуга . • Маркетинг стратегија у спорту. • Маркетинг и менаџмент у спорту професионалних и аматерских клубова . <i>Практична настава</i> Менаџмент и маркетинг СС НОВОГ ПАЗАРА.Менаџмент и организација професионалних и аматерских клубова у Новом Пазару.Менаџмент и организација ОФС НОВИ ПАЗАР И АК Нови Пазар. Маркетинг и менаџмент јесењег кроса „ПОЛИТИКА,, . Организација ПРЕСа ФК Новог Пазара .Организација ПРЕСа ОК Новог Пазара.		
ЛИТЕРАТУРА: <ol style="list-style-type: none"> 1. Аћимовић,Д.:Дефиниција спортског менаџмента, Директор, Београд,2004. 2. Томић,М. :Маркетинг у спорту,АСТИМБО, Београд , 2001 . 3. Ђорђевић,Б.:Изазови менаџмента. Економски факултет, Приштина, 2001. 4. Кастратовић ,Е.:Основе менаџмента са менаџментом у спорту, Институт МС ,Београд 2004. 		
Број часова активне наставе	Теоретска настава:2	Практична настава: 2

Метод извођења наставе: Теоретска и практична предавања, вежбе, консултације, студентска припрема семинара и колоквијума			
Оцена знања(максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	Поена
Активност у току предавања	5	Писмени испит	
Практична настава	10	Усмени испит	40
Колоквијум-и	10	Практичан испит	30
Семинар-и	5	Прелазна оцена се добија ако се сакупи најмање 55 бодова	
УКУПНО	30		70

Предмет 2

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ : РЕХАБИЛИТАЦИЈА		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МАРКЕТИНГ У РЕХАБИЛИТАЦИЈИ		
НАСТАВНИК: Данило Аћимовић САРАДНИК: Данило Аћимовић		
СТАТУС ПРЕДМЕТА: обавезан		
БРОЈ ЕСПБ: 4		
УСЛОВ : нема		
ЦИЉ ПРЕДМЕТА НАСТАВЕ: Упознавање са основама маркетинга у рехабилитацији као и могућностима његове примене у одређеним здравственим установама и рехабилитационим центрима.		
ИСХОД ПРЕДМЕТА:Стечена знања имплементовати у пракси		
САДРЖАЈ ПРЕДМЕТА:		
Теоријска предавања:		
<ul style="list-style-type: none"> • Циљ и задаци маркетинга у рехабилитацији, • Основе маркетинга. • Маркетинг услуга. • Маркетинг у рехабилитацији-рехабилитацијски маркетинг • Маркетинг-мих, производи, цена производа, дистрибуција, промоција производа намањених рехабилитацији. • Функције маркетинга у рехабилитацији. • Маркетиншко обликовање производа и услуга за потребе рехабилитације. 		
Практична настава и вежбе:		
•		
ЛИТЕРАТУРА :		
1. Џеба, К., М. Сердаревић , <i>Спорт и новац</i> , РЕТА, Загреб, 1995.		
1. Аћимовић,Д: <i>Дефиниција спорског менаџмента</i> , Директор, Београд, 2004.		
Број часова активне наставе: 2ТП+2В (60)	Теоретска настава 2 часа недељно (30)	Практична настава (вежбе): 2 часа недељно (30)
Метод извођења наставе: Теоретска и практична предавања,консултације,сеинари		
Оцена знања(максимални број поена 100)		
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит
Активност у току предавања	10	Писмени испит 40
Практична настава		Усмени испит
Колоквијум-и	30	Практичан испит
Семинар-и	20	

Предмет 3

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ		РЕХАБИЛИТАЦИЈА	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МЕНАџМЕНТ У РЕХАБИЛИТАЦИЈИ			
НАСТАВНИК: Данило Аћимовић САРАДНИК: Данило Аћимовић			
СТАТУС ПРЕДМЕТА: изборни			
БРОЈ ЕСПБ: 6			
УСЛОВ : нема посебних услова			
ЦИЉ ПРЕДМЕТА НАСТАВЕ Упознавање са методологијом вредновања економских учинака рехабилитације, узимајући у обзир њене друштвене вредности.			
ИСХОД ПРЕДМЕТА: Сечена знања применити у животу			
САДРЖАЈ ПРЕДМЕТА:			
<ul style="list-style-type: none"> • Увод у менаџмент рехабилитације: предмет, циљ, задаци менаџмента, садржај и методе истраживања. • Организација рехабилитације: место и улога рехабилитације у саставу привредних и друштвених елатности, основе састава организације рехабилитације. • Економски процеси у рехабилитацији:., економске функције рехабилитације. • Економска основа изградње, одржавања и коришћења рехабилитацијских објеката и: карактеристике објеката и опреме, економска основа изградње објеката, амортизација објеката и опреме, фиксни и варијабилни трошкови рехабилитационих објеката, одржавање и функционисање објеката и опреме, економика коришћења објеката и опреме. • Валоризација економских ефеката рехабилитације: економски ресурси делатности рехабилитације, програми рехабилитације као основа за економску валоризацију, извори и начин финансирања. • Менаџмент у рехабилитацији: Организација рехабилитације према подручјима делатности, структура и број рехабилитационих центара, , врсте и облици менаџмента у рехабилитацији, теоријске основе маркетинга (начела, циљеви), функције маркетинга. • Примена маркетинга у подручју рехабилитације: тржиште рехабилит. програма, носиоци програма, истраживање тржишта програма, промоцијске активности у подручју рехабилитације. • Економска валоризација различитих рехабилитационих програма. 			
ЛИТЕРАТУРА			
5. Аћимовић, Д.: <i>Дефиниција спортског менаџмента</i> , Директор, Београд, 2004.			
6. Ђорђевић, Б.: <i>Изазови менаџмента</i> , Економски факултет, Приштина, 2001.			
7. Томић, Д.: <i>Теорија спорта</i> , Научна књига, Београд, 1989.			
Број часова активне наставе: 2ТП+2В (60)	Теоретска настава 2 часа недељно (30)	Практична настава (вежбе): 2 часа недељно (30)	
Метод извођења наставе: Предавања, консултације, семинари, вежбе			
Оцена знања(максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	
Активност у току предавања	10	Писмени испит	40
Практична настава		Усмени испит	
Колоквијум-и	30	Практичан испит	
Семинар-и	20		

Предмет 4

Студијски програм: Економија
Врста и ниво студија: основне академске студије
Ознака предмета: 304 Е1
Назив предмета: ПРЕДУЗЕТНИШТВО
Наставник: др Борислав Радевић, ванредни професор; сарадник: Ивана Јовановић
Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 7				
Услов: уписан пети семестар				
Циљ предмета - Да омогући студентима стицање основних знања из предузетничког менаџмента, која су неопходна да би се пословна идеја осмислила, реализовала и одржала као успешна делатност на тржишту.				
Исход предмета –Да овладају основним принципима и вештинама решавања комплексних проблема предузетничког понашања, као и методологијом за валоризацију различитих бизнис опција.				
Садржај предмета: Предузетништво – креирање новог бизниса; Предузетнички процес – фактори, кључни елементи, тим, шансе, ресурси; Дефинисање и избор бизнис идеје; Могуће алтернативе у креирању бизниса; Организациони аспекти предузетништва; Маркетинг менаџмент у предузетничком бизнису; Менаџмент људских ресурса; Предузетничка култура; Иновације и предузетништво, Породични бизнис; Предузетништво у пракси; Бизнис план и програми; Анализа бизнис ситуације; Извори финансирања и оцена инвестиционих алтернатива; Проблеми предузетника у фазама развоја бизниса и начини њиховог решавања; Предузетништво у високоразвијеним земљама и Србији; Подршка оснивању и развоју МСП; Међународне предузетничке политике.				
Литература: Пауновић, Б. (2014) Предузетништво и управљање малим предузећима, Економски факултет, Београд.				
Број часова активне наставе:				
Предавања: 3	Вежбе: 2	Други облици наставе: 0	Студијски истраживачки рад: 0	Остали часови: 1
Методе извођења наставе - Предавања коришћењем аудио-видео технологије; дискусије; анализа пословних случајева; групне и индивидуалне активности студената; семинари; вежбе; домаћи радови.				
Оцена знања (максимални број поена 100)				
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена	
активност у току предавања	5	Писмени / усмени испит	55	
активности на вежбама	10			
колоквијум-и	30			

**Листа предмета који се реализују у оквиру раније акредитованих студијских програма на
Високој школи струковних студија у Зрењанину, и обухватају теме
интелектуалне својине / предузетништва / иновација**

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Висока техничка школа струковних студија у Зрењанину
Факултет: /
Студијски програм: Инжењерски менаџмент у кризним условима, Технолошко инжењерство, Електротехника и рачунарство, Машинско инжењерство
Година студија: Друга
Назив предмета: Предузетништво
Наставник: Др Роберт Молнар
Статус предмета: Обавезан/Изборан
Број ЕСПБ: 6/7
Услов: У складу са Законом о високом образовању и Статутом школе
<p>Циљ предмета</p> <p>Наставни предмет Предузетништво, пре свега, треба да обезбеди потребне теоријске и практичне основе за покретање самосталног пословања. Поред овога, циљ наставног предмета је и да подстакне иновативност код студената са акцентом на њену комерцијализацију.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Исходи учења наставног предмета ће се редовно пратити, а дефинишу се на следећи начин: Студент би требало да се оспособи да развије сопствену предузетничку идеју; Студент би требало да зна да идентификује институционално предузетничко окружење као и да зна правну процедуру за започињање самосталног пословања; Студент би требало да зна да уради SWOT анализу, како себе, тако и свог пословања; Студент би требало да зна да уради пословни план сопственог пословања као и да покаже да је способан да организује неопходне ресурсе за његово несметано функционисање.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава</i></p> <p>Предузетништво као друштвена појава (Улога преузетника у привреди. Предузетнички циклус. Правни облици предузетничког деловања), Предузетник као индивидуа (Особине успешног предузетника. Типови предузетника), Животни циклус производа (Фазе развоја производа. Крива развоја. Могуће одлуке о судбини производа на крају животног века), Иновације (Појам иновације. Иновација као кључни фактор у предузетничком циклусу. Фазе иновационог циклуса), Појавни облици предузетништва (Занатство. Породично предузетништво. Женско предузетништво. „Право“ самостално предузетништво. Франшизно пословање. Унутрашње предузетништво), Предузетничке стратегије (Бити први, али истовремено и најбољи. Погодити их тамо где не очекују. „Еколошке нише“. Промењене вредности и карактеристике), Раст и проблеми раста предузећа (Карактеристике растућих предузећа, Фазе раста, планирање раста, промене у предузећу), Куповина и продаја предузећа (Разлози удруживања и придруживања. Предузетничка „жетва“. Стратегије изласка), Институционално предузетничко окружење.</p> <p><i>Практична настава</i></p> <p>Тестирање предузетничког потенцијала; Регистрација пословања (Закон о Агенцији за привредне регистре. Правни облици регистрације делатности. Неопходни услови за регисровање делатности); Иновациони циклус (Генерисање предузетничке идеје. Корекција/усавршавање идеје); SWOT анализа (Анализа индивидуе/предузетника. Анализа предузећа: симулација); Бизнис планирање (Анализа пословања: Опис производа, опис тржишта/циљних купаца, конкуренција, тржишна стратегија; локација, простори, опрема,</p>

основна средства, менаџмент, организација, људски ресурси, ризици и термински план; рачун добитка/губитка, пројекција биланса и новчаних токова. Финансијске пројекције: рачун добитка/губитка, пројекција биланса и новчаних токова; праг рентабилности и остали финансијски показатељи.); Организација ресурса.

Литература

4. Молнар, Р, Основи предузетништва, Висока техничка школа струковних студија у Зрењанину, Зрењанин, 2009., Обавезна Вукадиновић И., Поповић Н., Млади у предузетништву – приручник из основа економије са вежбама, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, Крагујевац, 2006.
5. Молнар, Р, и Марковић, Љ., Предузетничко оспособљавање у великим предузећима, Регионални центар за развој малих и средњих предузећа – Банат, Зрењанин, 2004, Помоћна
6. Hisrich, R., Peters, M. Sheperd, D., Poduzetništvo, MATE, Zagreb, 2011., (prevod sa engleskog) Помоћна
7. Drucker, P. (Дракер, П.), Иновације и предузетништво, Привредни преглед, Београд, 1991., Помоћна

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Фронтални, групни и индивидуални облик рада

Наставне

методе: Практична метода (рачунска), Вербална метода (усмено излагање, метода писања, вербална метода), Визуелне методе (метода демонстрације)

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Висока техничка школа струковних студија у Зрењанину

Факултет: /

Студијски програм: Инжењерски менаџмент у кризним условима, Инжењерство заштите на раду, Технолошко инжењерство, Електроника и рачунарство, Машинско инжењерство

Година студија: Прва

Назив предмета: Рачунари

Наставник: Др Саво Ћебић

Статус предмета: Обавезан/Изборан

Број ЕСПБ: 5/6/7/8

Услов: У складу са Законом о високом образовању и Статутом школе

Циљ предмета

Да студенти науче: основне појмове информационах технологија као што су: саставни делови рачунара, хардвер, софтвер, разумевање појмова: меморија и чување података, информационе мреже као и употребе апликација у свакодневном животу. Студент мора бити информисан о заштити од неовлашћеног коришћења као и о постојању законске регулативе на том подручју.

Исход предмета

Правилно користити рачунар и употребити хардвер. Оспособити студента да користи основне програме за рад на рачунару: Опертивни систем, програм за обраду текста, програм за табеларне прорачуне, и приступ и коришћење интернета.

Садржај предмета

Теоријска настава

Основни појмови, хардвер, софтвер, информационе мреже, коришћење информационах технологија, сигурност, ауторска права и закон. Подешавање конфигурацијских параметара у раду са рачунаром, сређивање текста, радна површина, рад са датотекама, управљање датотекама, вируси, управљање штампањем. Врсте и типови рачунара, главни делови рачунара, рад рачунара. CPU, Меморија, Улазни, Излазни, Улазно/Излазни уређаји, Уређаји за чување. Типови софтвера. Информационе мреже. Коришћење рачунара на послу. Електронска пошта, електронско пословање и on-line куповина. Сигурност информација, компјутерски вируси. Ауторска права. Разумети појмове shareware, freeware и корисничка лиценца. Подешавање конфигурацијских параметара у раду са

рачунаром, верзија опретивног система, РАМ меморија, подешавање датума и времена, језика, резолуције екрана. Разликовати појам фолдера и документа. Сређивање и чување текста. Упознати се са елементима прозора. Прелаз између отворених прозора. Управљање датотекама, Типови датотека, копирање, премештање, претраживање, компресовање. Вируси. Управљање штампањем. Додатни уређаји.

Практична настава

Укључивање рачунара и елементи десктоп-а. Подешавање конфигурације рачунара. Покретање програма за рад и управљање датотекама. Преглед постојећих фолдера и креирање нових фолдера. Програм за обраду текста. Основни рад са текстом. Подешавање положаја папира, врсте слова, маргине. Чување документа. Рад са табелама. Уношење и обрада слика у тексту. Уношење формула у текст. Рад у програму за табеларне калкулације. Унос формула, рад са функцијама. Израда графикона. Операције над радним листовима/ Sheet. Припрема документа за штампање. Рад на Интернету. WWW, преузимање података са интернета. Претраживачи на интернету. Слање и примање порука на интернету. Chat.

Литература

1. Милекић Д., Рачунари, ВТШСС у Зрењанину, Зрењанин, 2010
2. ЕЦДЛ М1 – Основе информacionих технологија, ИЦ Интегра, Београд, 2009.
3. ЕЦДЛ М2 – Коришћење рачунара и рад са фајловима, ИЦ Интегра, Београд, 2009.
4. ЕЦДЛ М3 – Обрада текста, ИЦ Интегра, Београд, 2009.
5. ЕЦДЛ М4 – Табеларни прорачуни, ИЦ Интегра, Београд, 2009.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 2

Практична настава: 2

Методe извођења наставе

Вербалне: усмено излагање, разговор.

Визуелне: демонстрација, презентације, цртање и илустровање.

Практичне: лабораторијске, експерименталне, рачунарске, рачунске, конструктивне

**Листа предмета који се реализују у оквиру раније акредитованих студијских програма на
Универзитету Метрополитан у Београду и обухватају теме
интелектуалне својине / предузетништва / иновација**

Предмет 1

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет Метрополитан у Београду		
Факултет: Факултет за менаџмент		
Студијски програм: Бизнис и маркетинг / Инжењерски и операциони менаџмент		
Година студија: друга и трећа година		
Назив предмета: МК375 Пословно право		
Наставник: Домазет С. Сينيша		
Статус предмета: обавезан / изборни		
Број ЕСПБ: 8		
Услов: нема		
Циљ предмета Оспособљавање студената за стицање основних знања из области пословног права и права интелектуалне својине и примена стечених знања у пракси.		
Исход предмета Стечена знања студентима омогућавају даље образовање и примену у другим сличним предметима из привредно-правне области и права интелектуалне својине.		
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> 1. Основе права, 2. Основе стварног и облигационог права, 3. Основе права интелектуалне својине , 4. Појам и извори пословног права, 5. Заједничка обележја и институти привредних субјеката, 6. Привредна друштва, 7. Специјализоване организације и привредна друштва, 8. Правна регулатива Републике Србије у области заштите тајности података у предузећима и у вези са заштитом пословне тајне, 9. Правни оквир заштите података о личности у предузећу, 10. Привредни субјекти и слободан приступ информацијама од јавног значаја, 11. Увод у право Европске уније, 12. Основе права конкуренције, 13. Основе права државне помоћи Европске уније, 14. Арбитражно решавање спорова, 15. Уговори у привреди (Општа правила уговора у привреди, Уговор о продаји, Уговор о how-how, Уговор о комисиону, Уговор о осигурању, Уговор о контроли роба и услуга, Уговор о маркетингу, Уговори о превозу робе, Уговор о трансферу технологије, Уговор о дугорочној производној кооперацији, Уговор о франшизингу, Уговор о лизингу, Уговор о факторингу, Уговор о форфетингу). <i>Практична настава</i> Вежбе су комплементарне са предавањима. Облици рада који се реализују на вежбама су: <ul style="list-style-type: none"> • Приказ допунских информација везаних за тему предавања; • Групни рад на решавању одговарајуће студије случаја; Дискусија везана за примере из праксе, у ближем и даљем окружењу и сл.		
Литература <ol style="list-style-type: none"> 1. Васиљевић, М., Трговинско право, Београд, 2014. 2. Васиљевић, М., Компанијско право, Београд, 2015. 3. Домазет, С., Практикум за међународно привредно право, Нови Сад, 2017. 4. Домазет, С., Правне основе безбедности, Сремска Каменица, 2017. 5. Davies, P.L., Gower and Davie's Principles of Modern Company Law, London, 2003 6. Pennington, R., Company Law, London, 2001. 		
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 3	Практична настава: 2
Методe извођења наставе Настава се изводи путем предавања и аудиторних вежби. На предавањима се излажу теоријске основе, уз истицање практичне применљивости и приказ карактеристичних студија случаја (<i>Case study</i>). Наставни материјал, који се састоји од текста предавања, мултимедијалне презентације, текста вежбања домаћих задатака и тестова, се		

пре предавања објављује на e-Learning систему. Студенти су у обавези да пре предавања проуче наставни материјал и да током часа или преко форума дискутују о најважнијим аспектима предавања. Сама настава се изводи коришћењем мултимедијалних презентација, а вежбе се одржавају у рачунарским учионицама. Након сваког петог предавања студенти раде домаћи задатак, као и тест, а имају и један пројектни задатак који раде током семестра.

Предмет 2

Универзитет/Високо-школска институција: Универзитет Метрополитан у Београду
Факултет: Факултет за менаџмент, Факултет информационих технологија
Студијски програм: Инжењерски и операциони менаџмент, Бизнис и маркетинг, Менаџмент у спорту / Софтверско инжењерство, Информационе технологије, Дизајн интерактивних медија
Година студија: трећа година
Назив предмета: OM350 Предузетништво
Наставник: проф. др Радомир Шалић
Статус предмета: обавезан / изборни
Број ЕСПБ: 8
Услов: нема
Циљ предмета Циљ предмета је стицање теоријско-аналитичких и примењених знања из области предузетништва и овладавање проблематиком везаном за савремене облике предузетника и процеса предузетништва, као и развијање аналитичког и практичног начина размишљања и стицања способности за практичан рад на пословима којима се баве предузетници и менаџери предузећа.
Исход предмета Коначан исход предмета би требало да буде усвајање знања из области предузетништва и предузетничког процеса, карактеристика и значаја малих и средњих предузећа, карактеристикама и профилима предузетника, конципирања малог бизниса, израде и структуре бизнис плана, фаза организовања, реализације и валоризације малог бизниса, старт-уп фаза, успеха и раста малог бизниса. Предмет „Предузетништво“ даје алате и упутства како започети и водити свој бизнис, како га осмислити, како написати бизнис план? Студент мора да схвати да је сврха бизнис плана да му помогне да осмисли све аспекте бизниса, од тржишта и клијената, преко промоције, маркетинга и продаје, до финансијског планирања, новчаних токова и финансирања.
Садржај предмета <ol style="list-style-type: none">1. Увод у предузетништво2. Предузетнички процес3. Карактеристике малих и средњих предузећа4. Окружење и услови развоја МСП5. Услови, подршка и подстицаји за развој МСП6. Карактеристике и профил предузетника7. Процес предузетничког пословања8. Конципирање малог бизниса9. Изводљивост и функционалност пословне идеје и процена бизниса10. Израда и структура бизнис плана11. Детаљна анализа бизнис плана12. Фаза организовања и реализације малог бизниса

13. Валоризација малог бизниса
14. Старт- уп фаза малог бизниса
15. Мали бизнис у Србији

Литература

- 1) Илић, М.М., (2003) Предузетништво – теорија и пракса, ФММСП, Београд.
- 2) Timmons, J.A., (1999) Entrepreneurship, Prentice-Hall, New Jersey.
- 3) Stevenson H.H., Roberts M.J., Grousbeck, Bhide, A. (1999) New Venture Creation, McGraw-Hill, Boston
- 4) Dollinger, M., (2000) Entrepreneurship, Prentice-Hall, New Jersey.
- 5) Ђурић, З., (2004) Менаџмент малих и средњих предузећа, Економски факултет, Приштина.
- 6) Радовановић, Т., (2003) Оснивање и вођење малог бизниса, Национална служба за запошљавање, Београд.
- 7) Инић, Б., (2009) Стратегијски предузетнички менаџмент, Финеграф, Београд.
- 8) Шалић, Р., (2013) Основе корпоративних финансија, Драслар партнер, Београд.
- 9) Тинтор, Ј., (2012) Пословна анализа, Масмедиа Загреб, Загреб.

Број часова активне наставе:

Теоријска настава: 3

Практична настава: 3

Методe извођења наставе

Теоријска предавања уз помоћ рачунара, пројектора и табле

Вежбе и Студије случаја уз помоћ рачунара пројектора и табле

Coordinator:
University of Kragujevac
Jovana Cvijica bb
34000 Kragujevac, Serbia
www.if4tm.kg.ac.rs

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

"The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

Copyright ©IF4TM Consortium